Fondator:

Mitropolitul ANDREI ŞAGUNA

1853

Telegraful Român

FOAIE EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

Anul 150

SIBIU

1 şi 15 februarie

Nr. 5—8

2002

Ioan Str. A. Sever 27 Sibiu

Mesajul duhovnicesc al sărbătorii Întâmpinării Domnului

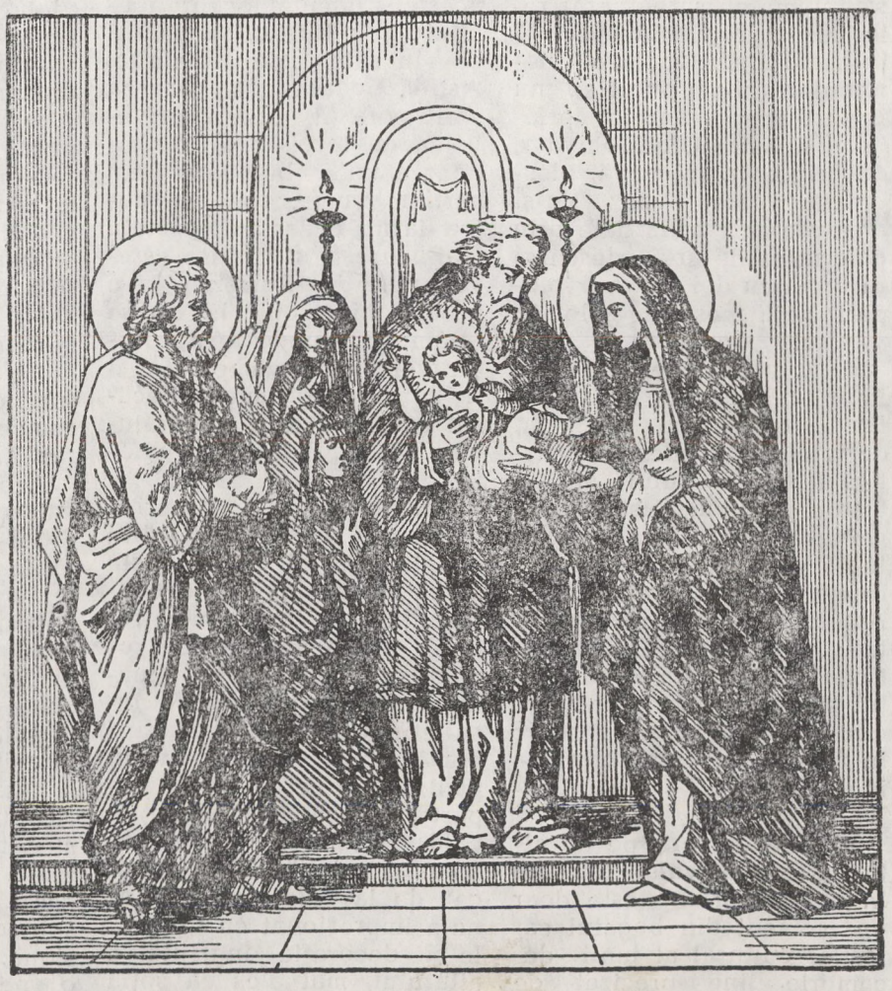

La 40 de zile de la Naşterea Mântuitorului nostru Iisus Hristos din Fecioara Maria prăznuim ziua ducerii Pruncului dumnezeiesc la templul din Ierusalim, de către Prea Sfânta lui Maică şi de către dreptul Iosif, ascultând de o poruncă a Legii vechi. La templu, cu această împrejurare, este întâmpinat de bătrânul Simeon, bărbat iluminat şi instruit de Sfântul Duh, care îl primeşte în braţele sale, rostind plin de recunoştinţă minunata lui cântare de preamărire: *„Acum slobozeşte pe robul tău, Stăpâne, după cuvântul Tău, în pace, că ochii mei văzură mântuirea Ta, pe care ai gătit-o înaintea feţei tuturor popoarelor, lumină spre descoperirea neamurilor şi slavă poporului Tău Israel“* (Luca 29—32). Aceste cuvinte arată că marea aşteptare a dreptului Simeon s-a împlinit şi că poate muri în pace, precum i s-a făgăduit. Iar în pruncul cel adus la templu el a văzut, cu ochi proorocesc, noua putere de mântuire, pe care o aşteaptă omenirea de la începuturile veacurilor, pe care Dumnezeu o dăruieşte acum: putere de izbăvire fără margini, lumina tuturor popoarelor, în măsură să le facă pe toate libere şi să le învăluie în strălucirea ei cerească. Iată vestea cea bună, care nu este alta decât darul cel mai de preţ al întâmpinării Domnului, dar prin care se deschid iarăşi, tuturor credincioşilor, uşile Raiului, cele de mult închise, prin neascultarea strămoşului Adam. De asemenea, e darul care va strica blestemul, pe care l-a dobândit strămoaşa noastră Eva. Se înţelege, darul acesta este al Întrupării Mântuitorului.

Cuvintele dreptului Simeon, însă, nu se opresc aici, căci adresându-se *„către Maria, mama Lui (a Domnului)*, a zis: *„Iată Acesta este pus spre căderea şi spre ridicarea multora din Israel şi ca un semn de tăgadă... ca să se dea pe faţă gândurile multor inimi“* (Luca 2, 34). E o măreaţă şi înfricoşătoare profeţie, care rămâne deapururi, însoţind nimbul de lumină al icoanei întâmpinării Domnului, pentru toate veacurile şi pentru toate generaţiile. De fapt, este icoana dumnezeiescului Prunc, care invită pe credincioşi să-l îmbrăţişeze şi să-I sărute chipul, asemenea dreptului Simeon. Reacţia însă a celor chemaţi la divina îmbrăţişare se soldează cu împărţirea în două tabere categoric opuse, nu în sensul că i-ar diviza dragostea Pruncului, atât de bun şi de

(Continuare în pag. a 4-a)

Pr. prof. ILIE MOLDOVAN

AXIOS!

— 20 de ani de la instalarea Î.P.S. Mitropolit Antonie la Sibiu —

Se împlinesc în acest an, mai precis la 7 februarie, 20 de ani de când în prezenţa membrilor Sf. Sinod, în frunte cu vrednicul de pomenire patriarhul Justin Moisescu, a avut loc, în măreaţa Catedrală a Mitropoliei Ardealului din Sibiu festivitatea instalării Î.P.S. Antonie Plămădeală ca Arhiepiscop al Sibiului şi Mitropolit al Ardealului.

Au trecut 20 de ani de la acea duminică geroasă de februarie care prin încărcătura ei istorică şi emoţională a făcut ca Sibiul să devină pentru o zi Sionul Ortodoxiei româneşti.

Au trecut 20 de ani de la acea memorabilă zi, adevărată piatră de hotar în Istoria Bisericii Transilvănene de la Şaguna încoace, zi în care întreaga suflare ortodoxă românească din Ardeal se bucura de doritul *„mire“* al Bisericii care era instalat în scaunul istoric de la Sibiu, scaun ilustrat de atâtea nume mari de ierarhi, ei înşişi deveniţi istorie. Se împlinea atunci visul marelui mitropolit restaurator şi ctitor de trainic aşezământ bisericesc în Ardeal, Andrei Şaguna, *„cel începător întru toate“* aici la Sibiu, de a avea un urmaş demn, la înălţimea chemării arhiereşti.

Se împlinea atunci dorul mitropolitului Nicolae Bălan de a vedea pe scaunul de la Sibiu un cărturar şi un ctitor renumit aşa cum fusese de fapt şi el.

A fost mâna Providenţei divine alegerea la 10 ianuarie 1982, a episcopului de Buzău Antonie Plămădeală ca mitropolit al Ardealului. Numele său era cunoscut deja la Sibiu încă de când era vicar patriarhal prin erudiţia, diplomaţia şi talentul organizatoric de care da dovadă. Era cunoscut prin cărţile deja publicate, prin zecile de vizite făcute în străinătate ca mesager al Bisericii Ortodoxe Române şi nu în ultimul rând prin capacitatea sa intelectuală deosebită.

Venea la Sibiu, episcopul Antonie, cu o experienţă bogată dobândită la Bucureşti ca şi colaborator apropiat al patriarhului Justinian Marina, şi mai apoi cu o vocaţie de ctitor pe care o pusese în practică vreme de doi ani ca episcop al Buzăului unde a reuşit în această scurtă vreme să facă adevărate minuni. Venea la Sibiu episcopul Antonie hirotonit la Bucureşti cu *„mirul credinţei în neam“*, cum atât de frumos spunea Iorga, pentru a se dărui fraţilor români din Transilvania, pentru a crea noi punţi de legătură între cultele religioase de aici cu bogata-i experienţă de ecumenist recunoscută până dincolo de fruntariile ţării.

A venit la Sibiu ca mitropolit hotărât să păşească cu smerenie, dar şi cu elan şi cu tot curajul şi cu toată dăruirea pe urmele

(Continuare în pag. a 2-a)

† VISARION RĂŞINĂREANU
Episcop-vicar
al Arhiepiscopiei Sibiului

Împlinire şi speranţă*

— Prea Sfinţia Voastră,
— Prea Cucernici Părinţi,
— Domnilor deputaţi,

Mă bucur că încheiem astăzi un an de activitate bisericească.

Mă bucură şi faptul că voi împlini 20 de ani de slujire la Sibiu. Sentimentul pe care-l încerc este că au trecut prea repede. În aceşti 20 de ani am făcut aici nişte lucruri care vor dura. Nu ştiu câţi mai ştiţi acum că această sală nu exista, nici sala de sus, nici cea de jos. Mă întreb cum se făceau Adunările, cum se dădeau mesele. Se proceda probabil cum era obiceiul la Eparhii: se apela la Facultate. Am socotit că această prelungire a clădirii nu e un moft ci, dimpotrivă, că este ceva foarte necesar şi iată că se dovedeşte a fi fost aşa.

Vor fi şi dintre aceia care vor zice că nu s-a făcut nimic; cuvinte se spun, unele degeaba, altele mai cu temei dar noi ştim că sunt cuvinte care se spun şi degeaba. Eu cred că, în ceea ce mă priveşte, vor rămâne după mine câteva lucruri care au fost esenţiale pentru Eparhie. Notează părintele rector ceva aici, cum că mai există un lucru care s-ar putea uita. Facultatea de Teologie, de aici, din Sibiu nu dădea doctorate până am venit eu; nu ştiu dacă mai ştiţi acum. Era drept ca după atâţia ani Facultatea din Sibiu să-şi fi reintrat în adevăratele sale misiuni, dacă se poate spune aşa.

La noi, s-a vorbit multă vreme despre anumite „îndatoriri“ politice ale episcopilor şi ale celorlalţi. Eu ţin să vă spun că nu am ţinut seama de aceste „îndatoriri“, orice s-ar zice. Nu trebuie să ne mai ascundem, nu e cazul. Au fost făcute presiuni şi asupra mea după ce stătusem deja în mediul laic. Cred că mai ştiţi încă unii că zece ani am lucrat într-o fabrică din Bucureşti, pornind de la treapta cea mai de jos a muncitorului, fără maşină, a muncitorului care era la dispoziţia atelierului. Căram saci cu materie primă la fiecare maşină. A durat acest lucru aproape zece ani, până când Patriarhul de frumoasă amintire Justinian a profitat de un moment prielnic şi m-a chemat înapoi. M-a trimis în Anglia şi după aceea am venit înapoi, vicar patriarhal. Eu trebuie s-o recunosc, puternic, cu vârf şi îndesat că fără patriarhul Justinian n-aş fi ajuns în ierarhie, în ierarhia superioară a Bisericii. El m-a chemat după aproape 10 ani de fabrică, în care însă eu am fost permanent alături de el. Săptămâna eram la fabrică, duminica eram la Patriarhie.

Când am plecat din Bucureşti, după 10 ani ca episcop-vicar, am putut să fac lucruri pe care le-am crezut eu demne de poziţia mea şi de răspunderea mea. M-am dus episcop la Buzău, într-un palat dărâmat, nu ştiu dacă ştiţi ce înseamnă un palat dărâmat: era ţinut din toate părţile de lemne şi am reuşit totuşi să-l refac. Ba mai mult, am descoperit că a fost la început un palat brâncovenesc, am găsit o inscripţie în peretele de la nord, o inscripţie veche de pe timpul lui Brâncoveanu, o inscripţie căreia nimeni nu-i dădea importanţă pentru că era pe jumătate ştearsă. Am găsit apoi, reparând clădirea, pusă printre pietrele care ridicau clădirea, inscripţia originală a lui Constantin Brâncoveanu: *„Eu Constantin voevod“*. Se găseşte la

(Continuare în pag. a 2-a)

† ANTONIE
Mitropolitul Ardealului

* Cuvântare rostită la şedinţa Adunării Eparhiale din data de 20 ianuarie 2002.

Întâlnirea de rugăciune pentru Pace a marilor religii ale lumii

Assisi, 24 ianuarie 2002

Întâlnirea de rugăciune pentru Pace, a marilor religii ale lumii. a avut loc, în acest an, la data de 24 ianuarie, în piaţa Sf. Francisc din Assisi, continuându-se astfel o tradiţie inaugurată în 1986.

Evenimentele dramatice din 11 septembrie 2001, de la New York şi Washington, au atras luarea aminte asupra responsabilităţii generale pentru pacea lumii.

Aşa se explică numărul mare de participanţi din toate religiile şi din toate părţile globului.

Au fost prezenţi: Papa Ioan Paul al II-lea, Patriarhul ecumenic Bartolomeu I al Constantinopolului, Patriarhul Ignatie al IV-lea al Antiohiei şi Întregului Orient, Catolicosul Mar Dhinka al IV-lea al Bisericii asiriene din Orient, Arhiepiscopul Anastasios al Tiranei şi întregii Albanii, reprezentanţi ai Patriarhiilor Alexandriei, Ierusalimului, Moscovei, Serbiei, României (a participat P.S. Ioan al Harghitei şi Covasnei), Bulgariei, ai Bisericilor ortodoxe autocefale din Cipru şi Polonia, ai Bisericilor vechiorientale: Patriarhul siro-ortodox din Antiohia, Biserica Apostolică din Armenia, Catolicosatul armean din Cilicia, Biserica Ortodoxă din Etiopia, Biserica ortodoxă siriană

(Continuare în pag. a 4-a)

Pr. prof. D. ABRUDAN

Liturghia, marea iubire

— Amintiri de la Vorona —

— P.F. Patriarh Teoctist,
la a 87-a aniversare —

Cine nu socoate astfel Liturghia? Doar cei care nu-i ştiu valoarea şi care uită că în Liturghie se spală păcatele tuturor celor pomeniţi: *„Spală Doamne păcatele celor ce s-au pomenit aici cu cinstit Sângele Tău, pentru rugăciunile Sfinţilor Tăi...“*. Aşa spune preotul, duminică de duminică, sau liturghie după liturghie, punând în Sf. Potir părticelele scoase pentru atâţia şi atâţia credincioşi.

Mă gândeam la aceste lucruri în ziua aniversării a 87 de ani a Prea Fericitului Patriarh Teoctist.

Ca arhidiacon, cu ceva ani în urmă, am slujit adeseori în soboare prezidate de Prea Fericirea Sa. Slujire cu frică de Dumnezeu, cu răbdare, cu toată inima. Simţi aceasta şi-ţi dai seama că cel care oficiază este un ierarh liturg, care iubeşte Liturghia. Multe din amintirile mele s-ar putea aşeza în pagină. Am să mă opresc însă doar la una dintre ele. În toamna anului 1991, pe înseratul zilei de 12 octombrie, poposeam în liniştea Mânăstirii Vorona. A doua zi, era o sărbătoare mare în ţinutul acela. Mânăstirea înnoită şi primitoare era gazdă a multor ierarhi şi clerici care-l însoţeau pe Prea Fericitul Patriarh Teoctist, fiu deopo-

(Continuare în pag. a 6-a)

Protos. TIMOTEI AIOANEI

Testament

Copilul meu, păzeşte tot
Ce-i omenesc ascuns în tine,
Porniri telurice, divine,
Al veşniciilor chivot...

Nu te lăsa furat de fiorii
Amăgitoarelor clipite,
Ghirlande negre înflorite
La gratiile închisorii.

De «azi» legat nu te lăsa
Şi nici înlănţuit de «ieri»...
Alungă-n lături bezna grea,
Şi-n tot plinirea ta să ceri...

Găseşte în adâncul tău
Bobul acela de lumină,
Ce smulge aurul din tină,
Desghioacă sufletul din rău...

Şi-apoi ca la-nceput lovit
De dorul după necuprins,
Porneşte-te în zbor nestins
Spre-azurul visului oprit...

Atena, 28. 01. 1998

ILIE FRĂCEA

Tradiţii de iarnă victoriene şi ortodoxe în oraşe americane din Pennsylvania*

Atunci când păşeşti pentru prima dată pe pământ american venind de pe un alt continent, curiozitatea de a înţelege în profunzime ceea ce îi este specific acestuia în variate domenii ale existenţei îţi poate fi răsplătită printr-un copleşitor aflux de informaţii, care ţi se oferă în momente diverse, de la vizitele profesionale şi emisiunile radiofonice sau TV până la contactele cotidiene cu oamenii locului. Niciodată nu am simţit mai presant ca în zilele acestea de iarnă, petrecute în spaţiul cultural al Pennsylvaniei, că diferitele provincii ale Americii au o altă dimensiune a valorilor tradiţiei laice nu numai faţă de China cea multimilenară, ci, ca să luăm un exemplu apropiat nouă, chiar în comparaţie cu satele româneşti ale diferitelor provincii naţionale, de la Maramureş, Banat şi până în Bucovina şi Dobrogea, cu acele cutume legate între altele de sărbătorile Crăciunului, având rădăcini străvechi, coborâte până în viaţa dacilor şi a romanilor din antichitate. Ceea ce se păstrează, în schimb, cu străşnicie la românii din statele americane este credinţa religioasă pe care bisericile o susţin cu o temeinicie pe care nu o regăseşti totdeauna în comunităţile conaţionalilor noştri din Europa occidentală.

Însuşi numele statului Pennsylvania, rimând în litera scrisă cu cel al Transilvaniei noastre datorită pădurilor bogate pe care le are, nu trece în istorie mai jos de secolul al XVII-lea, când trăise Penn Sir William (1621—1670), de la care derivă respectivul toponimic. Nu este deloc întâmplător faptul că Penn a fost un adevărat prieten al indienilor ce populau pe atunci regiunea, care le păstrează vie amintirea încrustată nu numai în denumiri geografice, ci şi prin piesele artizanale ce te îmbie în vitrinele unor magazine.

Aici, în „lumea nouă", orăşelul Coudersport ne întâmpina îmbrăcat festiv. Parada locuitorilor vestimentaţi în stil victorian, ca eveniment pregătit cu fervoare, trebuia să reînvie în conştiinţele tuturor participanţilor un mod de viaţă ridicat de întreaga lume anglo-americană la rang de model, iar, după cum mărturisea ziarista Shirlee Leere, o bună cunoscătoare a vieţii urbei, niciodată localnicii nu au dat dovadă de o asemenea ingeniozitate în decorarea carelor alegorice şi în alegerea vestimentaţiei ca în acest an. Noutatea care a stârnit cea mai mare animozitate era faptul că imediat după reuniunile actanţilor manifestării cunoscute ca *Festivalul „Crăciun în stil victorian"* întruniţi la biserică şi la anumite restaurante ale oraşului au fost puse la dispoziţia vizitatorilor trei case decorate într-o asemenea manieră, pe care aveam s-o redescopăr în stilizările arhitecturale ale clădirilor Universităţii din Mansfield ori în ale celei intitulate St. Bonaventure din statul New York. Aşadar, în a doua zi a festivalului, fie pe stradă sau în cafenele, puteai zâmbi prietenește unor doamne care purtau cu mândrie pălării bogat înflorate şi mantouri catifelate, întovărăşite de domni în fracuri şi care te salutau ceremonios, îndrumându-te spre casele victoriene, marcate la intrare prin panouri verzi cu inscripţia *Victorian Cristhmas Festival.*

Deschise tuturor, aidoma palatelor veneţiene în zilele celebrelor carnavaluri italiene, aceste case prilejuiau gazdelor şansa de a face cunoscute concetăţenilor întâmplări din vremuri trecute, având ca protagonişti pe părinţii, moşii şi chiar pe strămoşii lor, care au trăit în epoca înfloritoare a glorioasei regine Victoria. Una dintre gazde, o octogenară cu o ţinută dreaptă, degajând distincţie, ne-a vorbit despre părinţii ei care poposiseră ca diplomaţi la Viena, la Praga, iar, după cum îşi aminteşte acum cu plăcere, pe când ea era de 9 ani făcuse o călătorie pe Dunăre până la Constanţa. Bucuria comunicării ce apropie între ele diferite generaţii, ieşirea din inerţia cotidianului, rafinarea gustului în decorări ale interioarelor sunt doar alte câteva ţinte atinse de iniţiatorii festivalului, care făcând din toţi cetăţenii urbei actori şi spectatori ai manifestării, datorită succesului prezent, promite ca în anii viitori să ia dimensiuni mai ample. Am constatat că în asemenea case la loc de cinste erau ţinute nu numai piesele de mobilier, vesela, porţelanurile specifice stilului, ci chiar şi cărţile poştale de la începutul secolului al XX-lea, care acum decorau în mod ingenios „a l'epoque" bradul de Crăciun, pregătit, de altfel, încă de la sfârşitul lunii noiembrie să întâmpine sărbătoarea religioasă cea mai respectată în viaţa tradiţională a americanilor. N-am putut să nu împărtăşim mândria prietenei noastre Olga Snyder, de origine ucraineană, plasticiană care, vânzându-şi creaţiile sale artizanale prin galeria ei de artă deschisă în urmă cu doi ani, a descoperit deja piese ale sale în vitrinele ornamentale ale caselor victoriene, pe care împreună cu noi le vizita. Era şi acesta un semn al dorinţei de primenire artistică a americanului şi un test al bunului gust estetic, ce iese uneori victorios în lupta cu kisch-ul, atât de frecvent afişat pretutindeni. Am aflat că fiecare localitate îşi organizează tradiţionala manifestare, cu totul străină nouă, românilor din ţară, într-un fel specific în funcţie de numărul şi de ingeniozitatea locuitorilor ei.

În Coudersport, pe de altă parte, *Festivalul Crăciun în stil victorian* este doar un moment din bogatul calendar cultural al lunii decembrie. Bine precizat de tradiţie, programul a început cu concursul iniţiat de primăria oraşului pentru şcolarii, care au primit chiar şi premii după ce au împodobit cât mai inedit brăduţii din parcul central al urbei. O emulaţie sentimentală a produs-o, ca de obicei, sărbătoarea *Crăciunul copiilor*, concertul coral-instrumental susţinut de elevii şcolii generale ca şi cele două concerte simfonice sponsorizate de compania ADELPHIA, care cu cei aproape 18 000 angajaţi ai săi este considerată în S.U.A. drept a cincea ca putere în domeniul computerelor. În mod cert, iniţiativa oficială se conjugă firesc la Coudersport cu cea privată. Încă de la finele lunii noiembrie aproape fără excepţie, atât arborii străzilor, grădinile invadate de scene religioase alegorice cât şi casele ridicate în inconfundabilul stil arhitectural american, ce asigură acestei micuţe localităţi unitate şi pitoresc, se îmbracă în salbe de luminiţe. Astfel, odată cu lăsarea serii oraşul oferă privelişteа cu totul feerică nu doar a unui bulevard sau cartier anume, cum se putea iarna aceasta constata la Bucureşti şi în alte câteva oraşe din România, ci a urbei în întregul ei. Aşa se întâmplă oriunde locul iniţiativei guvernamentale îl ia dorinţa legitimă a fiecărui cetăţean de a da strălucire spaţiului în care trăieşte.

Desigur că în America momentul de maximă trăire sufletească al iernii este sărbătoarea sfântă a Crăciunului, pe care am petrecut-o într-o familie de români ortodocşi, unde ritualul bradului colindat cu însufleţire de toţi musafirii era împlinit firesc, având pentru noi, cei sosiţi de departe, o încărcătură emoţională deosebită. Biserica română ortodoxă „Sfânta Cruce" de la Newcastle PA, ne-a impresionat cu vitraliile şi decoraţia îngrijită a altarului, mai ales că soţia preotului Moldovan, care a ridicat-o, era prezentă la slujba religioasă, gata să ne mărturisească nostalgic adevărul că până a fost în viaţă părintele, aici serviciul divin se făcea numai în limba română. Din păcate, nici enoriaşii, români aflaţi la a treia generaţie în America, nici tânărul preot ortodox nu mai vorbesc limba noastră. Chiar dacă slujba s-a oficiat în limba cunoscută de toţi americanii locului, colindele erau cântate româneşte, dovedind respectul pentru tradiţia naţională a ortodocşilor noştri trăitori pe meleaguri străine. Un sentiment cu totul particular, chiar unic în felul său ne-a produs popasul la Orthodox Monastery of Transfiguration, o mânăstire a românilor, unde este atât de cinstită amintirea Maicii Alexandra, care un an înainte de trecerea în eternitate a vizitat în 1990 România. Se ştie că înainte de călugărirea sa în America, principesa Ileana, născută la Bucureşti în 1908, a dus viaţa firească a vlăstarelor regale ale familiei Hohenzolern, cu două căsătorii, din prima rezultând 6 copii. Aportul ei la organizarea primului ordin de călugăriţe ortodoxe române în S.U.A. am înţeles că fusese esenţial. Ne-am propus să citim cartea ei autobiografică *Trăiesc din nou*, dar chiar mai degrabă dorim să trimitem din România, acum la reîntoarcere, nişte ţesături şi obiecte artizanale româneşti de care mânăstirea are nevoie.

Această pliere a istoriei culturale pe cutumele tradiţiei şi pe cele ale actualităţii, devine la fel de neaşteptată pentru un european descins prima dată în „lumea nouă" ca şi mândria oricărui elev american de a cânta la început de cursuri imnul naţional ţinând mâna la inimă. Aceeaşi este şi fala cotidiană a americanului ce-şi arborează steagul naţional în toate zilele anului atât în faţa casei cât şi pe autoturism, sub forma de chipiu ori insignă. Ar fi chiar şi aceasta o necesară luare aminte pentru noi, românii din ţară, care încă nu am izbutit să dăm celei mai mari sărbători creştine a naşterii Domnului strălucirea ambientală pe care o merită şi nici zilei naţionale din 1 Decembrie, respectul cuvenit.

Conf. univ.
ANCA SÂRGHIE
Facultatea de Litere, Istorie şi Jurnalistică, Sibiu

* Explicaţia apariţiei tardive a acestor consemnări se datorează reîntoarcerii recente a autoarei din călătoria în America.

Împlinire şi speranţă

(Urmare din pag. 1)

Buzău. Şi aşa, am reuşit în 2 ani să refac palatul brâncovenesc de acolo. Am refăcut partea din faţă care nu era, i-am refăcut bolţile de la pivniţă care erau stricate. Din 8, mai rămăseseră vreo 4. Am reuşit în sfârşit să redau frumuseţea palatului aşa cum era ea pe timpul lui Brâncoveanu. Munca de la Buzău a fost o muncă susţinută, a fost o muncă grea, aş spune, pentru că acolo era de reparat totul. Palatul era gata să cadă, biserica era crăpată, cu multe răni de pe urma cutremurului. Am schimbat totul la biserică: acoperişul, zidurile exterioare, interior am pardosit din nou biserica. Aşa am descoperit şi numele episcopului de pe vremea lui Brâncoveanu, care era îngropat în biserică. După 2 ani de stat la Buzău am fost ales Mitropolit al Transilvaniei. Trebuie să vă spun că şi acesta a fost un episod important din viaţa mea. Eu vă spun drept că n-am făcut nimic dar aşa a fost să fie. Trebuie să vă spun încă un lucru care e evident de altfel, că îndată ce am părăsit Bucureştiul am avut absolut toată independenţa. Nu vreau să zic că am lucrat prea pe faţă. De pildă clădirea aceasta cu două etaje şi parterul am făcut-o fără nici o aprobare, cu porţile închise şi s-a lucrat destul de repede la ea şi totuşi eu cred că putem spune că a fost o clădire repede terminată. De îndată ce am pus temelia am lucrat la ea cu toată grija, am avut şi un arhitect bun şi apoi nici nu mai ştiu câte intervenţii am făcut pe ici pe colo ca să refac instituţiile fundamentale ale Eparhiei. Sigur, cel mai mare gând al meu a fost Sâmbăta, din care nu mai rămăsese decât biserica, şi, în jurul bisericii au apărut toate clădirile, cu cei mai mulţi bani de la Eparhie, fără sprijinul Statului, nici un leu, tot ce s-a dat acolo s-a dat după 1990. Şi de fapt nu s-a dat, eu am fost şi am strâns banii de la diferiţi donatori din Grecia şi din România, însă toţi aceşti bani care au fost daţi la Sâmbăta au fost întrebuinţaţi la clădirea nouă de alături de mânăstire, cea care e gata acum. Pentru că eu am vrut să dăruiesc mânăstirii şi un sens mai profund, de aceea am creat această clădire de alături şi când stau să mă gândesc la sumele care ar fi trebuit să le cheltuiesc astăzi pentru ea, cred că n-aş mai fi avut curajul să mă apuc.

Dacă acum, când clădirea e gata, acoperită deja, ca mâine sunt gata, eu mai am nevoie de 3 miliarde de lei, acuma la sfârşit când am de terminat doar sala de conferinţe şi alte câteva lucruri, vă imaginaţi ce-ar fi însemnat să construiesc acum clădirea. Totuşi, o vom termina, în mai, iunie sper să fie gata.

Înainte de venirea mea, în Eparhie nu era decât o singură mânăstire, Sâmbăta, care consta într-o bisericuţă şi atât, restul erau nişte clădiri mai departe, la 1 km, care alcătuiau Mânăstirea Sâmbăta. Acum, e aşa de mare, e aşa de frumoasă încât aproape că s-a uitat cine a făcut-o.

Au trecut aproape 20 de ani. Vă imaginaţi că lumea mai uită, nu-i vine să creadă că s-a putut face o mânăstire ca aceasta în vremurile acelea, dar vă spun că eu, parcă am lucrat cu ochii închişi. Nu ştiu cum am avut curaj. Totuşi Sâmbăta a devenit ceea ce e astăzi, aşa încât eu voi muri liniştit că am făcut această mânăstire, că am făcut palatul de aici şi la biserică am adus multe contribuţii. Apoi au apărut, după Revoluţie, încă aproape 19 mânăstiri şi schituri care nu erau înainte. Şi acestea sunt opera Revoluţiei.

Eu mă rog lui Dumnezeu ca să dea putere şi forţă şi mai departe Eparhiei.

Nu trebuie însă să uităm un lucru, şi anume că în tot acest timp eu m-am bucurat de colaborarea protopopilor, că nu e aşa uşor să te bucuri de colaborarea cuiva, pentru că în măsura în care lucrai tu, lucrau şi ei dar şi răspunderea se împărţea şi-atunci protopopii mei şi-au luat răspunderea faptelor mele.

Dau acum slavă lui Dumnezeu pentru toate. Îmi pare rău că nu pot să vă spun mai mult pentru că aş fi vrut să vă spun şi alte lucruri. Puterea mea mă opreşte fiindcă 20 de ani aici au trecut totuşi greu, eu am fost tot timpul prins în lucrări, fie de interior aici, fie în exterior.

Dumnezeu însă m-a ajutat să le fac toate câte le-am putut face şi eu dau slavă lui Dumnezeu de toate.

Să fiţi sănătoşi toţi.

Vă mulţumesc pentru participare la lucrări şi rog pe Dumnezeu să vă dea la toţi forţa, puterea să conlucraţi în continuare pentru binele Eparhiei.

AXIOS!

(Urmare din pag. 1)

marilor înaintaşi de aici: Nicolae Bălan, Nicolae Colan şi Nicolae Mladin pe care atât de frumos i-a elogiat în cuvântul rostit îndată după alegere.

A venit la Sibiu ca mitropolit, ca un dar al Basarabiei, cum îi place să spună I.P.S. Sale, ca o recompensă a Transilvaniei care l-a dăruit Basarabiei pe Mitropolitul Gavriil Bănulescu-Bodoni.

Şi, astfel, în măreaţa zi de 7 februarie a anului de graţie 1982 în Catedrala Sf. Treimi din inima Ardealului, a fost instalat după toată rânduiala bisericească ca arhiepiscop şi mitropolit de către fericitul întru pomenire patriarh Justin Moisescu împreună cu aproape toţi membrii Sf. Sinod.

„Vin aici să slujesc, să lucrăm şi să ne rugăm împreună să ne ajute Dumnezeu să fim o Biserică slujitoare. Să ştim toţi că însemnăm ceva din viaţă şi că ne împlinim viaţa, numai întrucât facem ceva pentru alţii. Aşa ne vrea Dumnezeu şi tot aceasta aşteaptă de la noi şi oamenii" — au fost cuvintele testament rostite de mitropolitul Antonie cu prilejul instalării sale. Cuvinte care l-au marcat pe parcursul celor 20 de ani de arhipăstorire la Sibiu, cuvinte simbol pe care a căutat să le şi îndeplinească. Şi a reuşit. Pe deplin. A slujit la Sibiu în aceşti ani, cu timp şi fără timp Biserica şi poporul dreptcredincios.

A slujit cultura bisericească şi naţională ca nimeni altul.

A lucrat, a rezidit, a ctitorit în cei 20 de ani de arhierie la Sibiu zeci de biserici, schituri şi mânăstiri în fruntea cărora se află ctitoria de suflet a I.P.S. Sale: Mânăstirea Sâmbăta de Sus pe care a rectitorit-o din temelii şi pe care a avut fericirea s-o vadă sfinţită de către patriarhul ecumenic Bartolomeu I în anul 1993.

S-a rugat mult în cei 20 de ani de păstorire, prin sutele de Sf. Liturghii arhiereşti şi sfinţiri de biserici săvârşite pe tot cuprinsul Eparhiei.

A fost omul providenţial pentru Ardeal în acele vremuri de încercare pentru Biserică pe care a ştiut să o apere şi să o conducă spre limanul cel bun al mântuirii, ca şi după evenimentele din 1989 care şi ele au fost destul de tulburi.

Cele spuse până acum se constituie într-un prinos de recunoştinţă faţă de I.P.S. Mitropolit Antonie cel care şi astăzi cu dragoste, cu blândeţe şi cu înţelepciune conduce destinele Bisericii Ortodoxe Române din Ardeal, Crişana şi Maramureş. Ar trebui scrise poate tomuri întregi în care să fie concentrate toată viaţa şi activitatea de până acum a I.P.S. Sale, aceea de ierarh luminat şi patriot, de cărturar versat şi de ecumenist de marcă.

Acum la împlinirea celor 20 de ani de la instalarea I.P.S. Sale în istoricul scaun de arhiepiscop al Sibiului şi mitropolit al Ardealului, rugăm pe marele Arhiereu Iisus Hristos să-i hărăzească sănătate, zile liniştite, pace şi binecuvântare iar noi rostim aşa cum facem la fiecare Sf. şi dumnezeiască Liturghie: *„Întâi pomeneşte, Doamne, pe I.P.S. Arhiepiscopul şi Mitropolitul nostru Antonie pe care-l dăruieşte sfintelor Tale Biserici în pace, întreg, cinstit, sănătos, îndelungat în zile, drept învăţând cuvântul adevărului Tău".*

Întru mulţi şi fericiţi ani, I.P.S. Mitropolit Antonie!

Profiluri spirituale

Mihai Eminescu (II)

● Într-un studiu-eseu, intitulat Mihai Eminescu — „Expresia integrală a sufletului românesc" — inserat în revista Academica, iulie, 2000, Tudor Ghinea scria că: „Poetul nostru național și-a clădit opera pe unitatea dintre două postulate. Existența ființei identificată cu Veșnicia (Dumnezeu), prin care vroia să ajungă la descoperirea eternității, a infinitului, a îngerului și a fecioarei din mitologia românească: Ființa reală definită ca vremelnicie, care să pună în evidență frumusețea lumii, farmecul și adevărata vrajă, a vieții pe Pământ — Esența Dăinuirii este iubirea... Acestei exigențe îi este subordonată întreaga sa Lume Lirică, la acea viziune se îndrumă toate compunerile lui, chiar și acelea care pot să pară numai un tablou idilic sau o pură efuziune muzicală". Găsesc că această caracterizare este una dintre cele mai închegate și exacte din câte s-au emanat până în prezent de către reputați eminescologi. Ea prinde și intenționalitatea de geniu și finețea filosofică probate atât de convingător de autorul Doinei.

● Lirica eminesciană a constituit și constituie un pisc de neatins de alte condee, fie ele și geniale. Este suficient, cred, să citez doar câteva versuri-perlă ale sale: „Fiind băiet, păduri cutreieram / Și mă culcam ades lângă izvor, / Iar brațul drept sub cap eu mi-l puneam, / S-aud cum apa sună-ncetișor, / Un freamăt lin trecea din ram în ram / Și un miros venea adormitor / Astfel ades eu nopți întregi am mas / Blând îngânat de-al valurilor glas". Ideea valsează aici pe muzică divină aducându-mi aminte printr-un ceau de Sara pe deal sau De treci codrii de aramă... cu o glăsuire a pădurii de argint.

● Talentul lui Eminescu, inspirația și genialitatea sa vin dintr-o pregătire temeinică, enciclopedică sesizabile la el încă din anii tinereții. Este pilduitoare în acest sens informația pe care ne-o dă Aron Pumnul: „Citește și învață temeinic „Lepturariu românesc". Obține informații despre întregul scris românesc de la Coresi, Varlaam, Dosoftei, Grigore Ureche, Miron și Nicolae Costin, Ion Neculce, Dimitrie Cantemir la scriitorii contemporani". Această sete de informare, de cunoaștere enciclopedică l-a urcat pe poetul-nepereche pe un piedestal care i-a permis lui o viziune peste timpuri, peste vremuri și l-a înscris între esențele tari ale culturii, literaturii și filosofiei românești și nu numai.

● La Eminescu, patria, glia, poporul nu erau cuvinte juxtapuse, ele formau un liant venerat și divinizat. Căci el și nu altul, a scris fără rezerve la vremea sa cu privire la țară. „Noi o iubim așa cum este, cum a făcut-o Dumnezeu, cum a ajuns prin suferințele seculare până în zilele noastre. O iubim sans phases (...); dar o iubim fără a-i cere în schimb, nici chiar încrederea ei... nici chiar iubire, înnăditi azi la lucruri străine și la oameni străini. Și chiar dacă amintirea noastră ar pieri în umbra veacurilor și s-ar șterge din memoria tuturor, tot pe aceeași cale a conservării naționalității și țării vom stărui fără a face în această supremă privire nici o concesie primejdioasă ideilor veacului". Cu mintea și experiența dobândite de atunci, observăm cu satisfacție că diagnosticul și anticiparea omului de geniu nici nu s-au pierdut în umbra veacurilor, nici nu s-au dovedit întru nimic primejdioase. Dimpotrivă previziunile sale vin, parcă, din Biblia înțelepciunii pe care suntem obligați și noi cei de azi să o receptăm cu venerație.

● În memoria generațiilor contemporane poetului și a celor imediat următoare stăruie insistent urarea poetului deplin al culturii românești: „Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie, / Tânără mireasă, mamă cu amor, / Fiii tăi trăiască numai în frăție, / Ca a nopții stele, ca a zilei zori, / Viața în vecie, glorii, bucurie / Arme cu tărie, suflet românesc, / Vis de vitejie, fală și mândrie, / Dulce Românie, asta ți-o doresc". E aici nu numai o dorință, o sacră urare, ci un gând imnic, un vis al fiului către maica iubită. Este un ideal prefigurat neamului său de care este inamorat.

● Același scrupulos Tudor Ghinea se confiază: „Prin creația sa, poetul nostru național, Mihai Eminescu a devenit un „astru" ce formează o „galaxie întreagă" de simțire omenească. Fiecare dintre noi, din generație în generație, purtăm în sine „ceva" din scânteia de geniu a spiritului eminescian". Și aceasta se explică prin faptul că scânteile de geniu conțin un „cristal" care nu cedează nici timpurilor, nici epigonilor grăbiți a-l împinge în uitare cu nonșalanța suficienților, a urechiștilor amorezați de propria lor efemeritate.

Pentru specialiști, pentru eminescologi, pentru omul de bun simț nu va fi niciodată inutil a reflecta la previziunea marelui critic și proteguitor al genialului poet — Titu Maiorescu: „Literatura poetică românească va începe secolul al XX-lea sub auspiciile geniului lui și forma limbii naționale, care și-a găsit în poetul Eminescu cea mai frumoasă înfăptuire până astăzi, va fi punctul de plecare pentru toată dezvoltarea viitoare a veșmântului cugetării românești". Azi, am putea împinge expresia până astăzi și la cotele viitorului. Fiindcă ideile fecunde sunt ca vinurile vechi: capătă virtuți noi pe măsura scurgerii timpului. Eminescu este un izvor care, prin curgere se limpezește, se înviorează, devine tot mai tumultuos.

Una dintre cunoscătoarele riguroase ale operei neîntrecutului nostru poet național — Rosa Del Conte se exprima nu numai exact dar și de o manieră poetică de invidiat: „Eminescu nu e o floare rară, desfăcută aproape prin miracol dintr-o sămânță adusă din întâmplare pe solul Daciei de suflarea vânturilor apusene; este un astru țâșnit din adâncurile cerurilor din Răsărit, ca mărturie despre o civilizație tânără și nouă, dar înrădăcinată într-un trecut de veche cultură și de severă tradiție. Ca și a Lucefărului său, și lumina lui a străbătut, înainte să ajungă până la noi o cale lungă". Calea aceasta lungă parcursă de dârzul poet, gânditor, savant nu a fost deloc una netedă, fără povârnișuri, fără nebănuite piedici. Dar cutezantul le-a dovedit pe toate, le-a umilit prin dârzenie, talent și perspicacitate. Tocmai de aceea, cărturarul Ion Rotaru se simte motivat să afirme despre Eminescu: „se cere citit cu bucurie proaspătă de fiecare dată, la orice dată."

Relevând multipla personalitate a poetului ipotештean, marele nostru savant, decan al mai multor culturi și religii universale, Mircea Eliade nota în cunoștință de cauză: „Generații întregi și-au călit ideologia după articolele politice ale lui Eminescu. Mii de oameni au făptuit după îndemnurile, viziunea și logica lui Eminescu". Mă întreb: câți dintre urmașii „Dumnezeului Poeziei românești", cum mi-am per-

(Continuare în pag. a 6-a)

Prof. univ. dr. MARIN VOICULESCU

Caragiale și legăturile sale cu ardelenii: pagini de corespondență

Cele mai multe scrisori au un caracter intim. Orice privire asupra operei epistolare, chiar în cazul unui scriitor, poartă în sine un germene de indiscreție. Aceasta pentru că universul interior al omului se descoperă mai lesne în comunicări scrise adresate celor apropiați, decât în cazul creațiilor destinate publicării.

Caragiale a dorit să rămână mereu în umbra operei sale. În corespondență, note critice, articole și cronici, el a făcut elogiul talentului și al „stilului potrivit", înainte de a lăuda autorul. Într-o scrisoare către profesorul Mihail Dragomirescu din iulie 1907, Caragiale se întreabă cu umor: „Ce are a face, în artă, autorul, când e vorba de operă? Ca n fața flăcăilor, la horă: ce are a face tata cu fata? Tata a făcut-o — alții să o joace." (Ion Luca Caragiale. Scrisori și acte, 1963, p. 48)". În același fel i se adresează și lui Horia Petra-Petrescu atunci când acesta îi solicită câteva amănunte pentru teza de doctorat la care lucra, având ca temă ticmai viața și activitatea literară a lui Caragiale.

Cu toate acestea, opera epistolară a lui Caragiale a căzut victimă invenției lui Gutenberg, fiind inclusă în volumul al șaptelea din seria Opere (completat ulterior prin culegerea Ion Luca Caragiale. Scrisori și acte, sub îngrijirea lui Șerban Cioculescu). Valoarea documentară a corespondenței lui Caragiale nu poate fi pusă sub semnul întrebării, ilustrând și clarificând legăturile scriitorului cu lumea politică și literară a vremii. Printre personalitățile cu care Caragiale a corespondat îi putem aminti pe Barbu Ștefănescu Delavrancea, Alexandru Vlahuță, Paul Zarifopol, Mihail Dragomirescu, Octavian Goga, Const. I. Nottara, Spiru Haret, Vasile Goldiș și mulți alții.

Voi stărui aici doar asupra scrisorilor pe care Caragiale le-a trimis, înainte și după plecarea la Berlin, prietenilor săi transilvăneni. Aceștia fac parte dintre intelectualii de frunte ai Ardealului, aflați la acele momente în lupta de desăvârșire a unității naționale a românilor.

Este cunoscut faptul că marele scriitor avea legături directe cu Ardealul prin rudele sale pe linie maternă: atât bunicul mamei sale, cât și tatăl acesteia, Luca Kiriak Karaboa, făceau parte din tagma negustorilor ardeleni. Începând cu anul 1892, Caragiale și-a exprimat în numeroase rânduri intenția de a se stabili în Transilvania, simțind nevoia unei evadări din balcanica și pestrița „lume, lume a țărilor românești unde „de-atâta vreme puternicii deosebiți ce s-au perindat la putere vor sistematic, sub fel de fel de cuvinte, să mă țină într-o poziție umilitoare și inferioară" (Ion Luca Caragiale. Scrisori și acte, 1963, p. 7). Într-o scrisoare către I. Panțu, profesor la Școala Comercială Română din Brașov, se interesează de posibilitatea de a preda acolo lecții de română și franceză, pentru a putea duce astfel la desăvârșire o lucrare pentru care adunase suficient material (nu se menționează despre ce lucrare este vorba). Cererea lui Caragiale a rămas fără rezolvare, așa cum eșuase și o încercare similară la Sibiu.

Aceeași asociere a Ardealului cu locul în care și-ar putea găsi liniștea răzbate și din schimbul de scrisori cu protopopul unit Ilie Dăianu (devenit parlamentar după alipirea Transilvaniei la România). De această dată tristețea și nostalgia sunt sentimentele dominante: „Ce vă pot spune acuma e că aș intra în mijlocul dumneavoastră cu sufletul plin de prietenie recunoscătoare: acolo m-aș afla în sfârșit ajuns la liman ocrotitor; acolo m-aș putea vindeca în liniște de atâtea ș-atâtea ofense, mâhniri și amărăciuni, acolo, cu spiritul senin, aș putea urma nedesăvârșita mea carieră literară, atât de des întreruptă de adâncă descurajare." (Ion Luca Caragiale. Scrisori și acte, 1963, p. 101—102).

Ilie Dăianu și patrioții clujeni grupați în jurul periodicului de orientare poporanistă Răvașul erau în favoarea sosirii lui Caragiale în Transilvania, cu ajutorul căruia sperau în schimbul unui „modest honorar", să înființeze o tipografie românească și o revistă politico-literară. Prin urmare, scriitorul era privit ca o personalitate ce ar putea însufleți lupta românilor ardeleni.

Deși în 1905 Caragiale a ales să se stabilească la Berlin, legătura cu Ardealul nu este întreruptă. În timpul călătoriilor sale spre țară se oprea adesea la Budapesta sau în orașele din Transilvania. Prin intermediul ziarelor și a corespondenței, scriitorul era mereu la curent cu activitatea politică a ardelenilor. Mai mult decât atât a acceptat colaborarea la ziarul Românul din Arad, al cărui director era Vasile Goldiș. Acesta din urmă îl ruga pe marele scriitor: „Să ne ajuți cu puterea de leu a d-tale la biruință. Să ne scrii. Fie articole de fond, fie vreo schiță literară, fie, în fine, orice, numai să fie ieșit din sufletul lui Caragiale și să fie iscălit numele Caragiale" (vezi nota lui Șerban Cioculescu în Ion Luca Caragiale. Scrisori și acte, 1963, p. 106). Vasile Goldiș, prin glasul căruia s-a proclamat la Alba Iulia unirea tuturor românilor și a teritoriilor locuite de aceștia cu România, își exprimă încrederea în geniul artistic, patriotismul, dar și forța lui Caragiale de a insufla încredere unui popor ce vreme îndelungată fusese atât de greu încercat.

Caragiale, a cărui profesiune de credință a fost întotdeauna adevărul, nu putea să treacă cu vederea disensiunile existente între românii din Transilvania. De aceea, în articolele sale apărute în revista condusă de Goldiș insistă mai mult asupra relațiilor dintre românii înșiși și mai puțin asupra relațiilor acestora cu autoritățile habsburgice.

Un prieten apropiat al lui Caragiale a fost Octavian Goga, fruntașul dizidenților de la Tribuna. Deși Caragiale, prudent, a optat pentru colaborarea cu aripa partidului național din jurul ziarului Românul, relațiile cu poetul ardelean au fost menținute, cei doi întâlnindu-se atât la Berlin, cât și la Budapesta. Prin intermediul lui Goga, Caragiale a cunoscut probabil și alte personalități ale Ardealului. Nu trebuie să uităm că prima soție a poetului a fost Cortensia, fiica lui Partenie Cosma, figură marcantă a vieții publice din Transilvania, susținător, alături de soția sa a idealurilor românilor ardeleni. În scrisoarea din 14 septembrie 1911 către Goga, Caragiale nu uita să trimită familiei Cosma alese salutări.

Deși a fost mereu cu gândul alături de ardelenii aflați în pragul unor importante transformări istorice, Caragiale nu a trăit îndeajuns pentru a vedea împlinită unirea acestora cu România. Dar putem fi siguri că le-ar fi împărtășit bucuria la fel de adânc precum a reacționat în fața evenimentelor de la 1907. Frământarea și emoția provocate de răscoalele din 1907 sunt ilustrate într-o scrisoare adresată lui Petre Missir.

Din ultimul an al vieții lui Caragiale datează și o scrisoare adresată viitorului episcop Roman R. Ciorogariu, prin care, după ce îi mulțumește acestuia pentru o publicație trimisă, își exprimă dorința ca „stările" din Transilvania să intre pe un făgaș mai bun: „Ciudată lume, ce-i drept! Dumnezeu să o facă normală, așa ca stările regionale să se potrivească legilor universale de dreptate și omenie, măcar la suprafață dacă nu în fond — lucru de dorit pentru orice neam de oameni" (Ion Luca Caragiale. Scrisori și acte, 1963, p. 177).

Voi încheia cu acest fragment de scrisoare pentru că aici e cuprinsă, în câteva rânduri, dorința care l-a însoțit pe Caragiale de-a lungul întregii sale existențe: speranța într-o îndreptare a lucrurilor în țara pe care, deși a părăsit-o către sfârșitul vieții, a purtat-o mereu în suflet.

SIMONA VERONICA ABRUDAN

120 ani - Premierea primei operete românești „Crai nou" - Ciprian Porumbescu

La 28 februarie 1882, cu 120 ani în urmă, în sala festivă a Școlilor Centrale Române din Brașov (azi colegiul Andrei Șaguna), a avut loc spectacolul de premiere a primei operete românești, cea mai mare realizare a lui Ciprian Porumbescu.

Venise de la Viena, unde fusese coleg cu marele compozitor Johan Strauss și cu brașoveanul Andrei Bârseanu, dar și cu concetățenii săi bucovineni: Lazăr Nastasi și Gheorghe Chelariu (stabiliți apoi la Brașov). Depunea Eforiei Școlare brașovene un atestat de studii emis în anul 1877 prin care dovedea că a absolvit clasa a IV-a în cadrul seminarului mitropolitan din Cernăuți, o „dovadă de progres și iveală", având din cântări după melodia greacă, din cântarea corală și despre melodia slavă" toate aprecierile cu „foarte bine"[1]. Depunerea acestui act s-a făcut cu siguranță după ce David Almășanu, cunoscutul profesor de la gimnaziu, în calitate de președinte al comitetului parohial al bisericii Sf. Nicolae din Șchei semnează în Telegraful Român din 10/22 octombrie 1881 anunțul de angajare a unui dirijor coral la biserica din Șchei, cor părăsit cu câțiva ani în urmă de compozitorul Gheorghe Dima. Singura solicitare era a lui Ciprian Porumbescu, deja angajat la Școlile centrale (profesor de cântări la gimnaziu, la școala comercială și reală, precum și la clasele a IV-a și a V-a de fete), motivând între altele că „atestatele și documentele mele se află în prezent la preaonorabila Eforie a școalelor mai sus menționate", dovedind că „pe deplin cunosc bazul general și că am funcționat ca dirigent, precum se vede aceasta din atestatul domnului profesor și organist al curții imperiale, Krenn..."[2]. Deja în 27 decembrie 1881 Ciprian Porumbescu semnează contractul cu reprezentanța bisericii din Șchei, semnând actul ca „absolvent de teologie și filozofie și conservatoriu; profesor de muzică la școlile centrale din Brașov", obligându-se să reorganizeze corul, care să cânte, atât la cele 24 de sărbători creștine de peste an, cât și la „inaugurarea și finea anului școlastic, la festivitățile extraordinare; la înmormântările persoanelor distinse și bine meritate pentru biserică, școală și națiune". Pe lângă aceste angajări Ciprian activează în cadrul „Reuniunii române de gimnastică și cântări" ca dirijor secund și-și găsea timp și de meditații, cu toate că starea sănătății sale se înrăutățea zilnic. Constatăm din documente că reușise să realizeze mai multe formații corale, folosindu-se și de elevii gimnaziști, dar și „junii și bărbații din popor, precum și soțiile respectiv fetele lor..."[3]. Pregătirea pentru lansarea primei operete românești o inițiază încă de la venirea în Brașov. Îndelungile discuții cu prietenul său de la „Reuniunea de cântări", Friedrich Bohme confirmă acest lucru. Lipsit de degete, acesta cânta la orgă și pian la Biserica Neagră și din prietenie pentru Ciprian îi copiază toată partitura operetei „Crai Nou" pentru orchestră, exemplarul unic în țară aflându-se expus în Muzeul bis. Sf. Nicolae din Șchei. Răsfoind filele „Gazetei de Transilvania", aflăm pentru numerele din 23 februarie / 7 martie 1882 și 28 februarie / 9 martie 1882 știrea lansării operetei în termeni destul de evazivi: „Teatrul român în Brașov. O societate de diletanți va prezenta în 27 și 28 februarie, în sala cea mare a gimnaziului român de aici, opereta Crai nou de V. Alecsandri, muzica de C. Porumbescu". În schimb aprecierile ulterioare se întrec în apelative. „Opera a avut un succes extraordinar de mare — aprecia un martor ocular. Totul a mers de minune. Toți erau așa de entuziasmați, încât se zăpăciseră: băteau din picioare, strigau, aplaudau... Toți în costume naționale, care străluceau și scânteiau de te orbea..."[4]. Cuvintele sorei adresate printr-o scrisoare după spectacolul de a doua zi erau în aceeași manieră: „Aplauzele erau colosale, publicul în culmea entuziasmului... Ciprian de mult visa un asemenea succes încă de pe când era copilandru...". Între „diletanții" la care făcea referință publicația brașoveană figurau: Carolina Lengher (soția cunoscutului jurist și profesor de la gimnaziu, Ion Lengher) în rolul Dochiței; Cornelia Roman în rolul Ancăi; Gheorghe Strâmbu în rolul lui Leonaș, iar cel mai potrivit rol l-a avut Zaharia Butnaru în rolul lui Moș Corbu, căruia îi rămăsese această poreclă toată viața.

Tot atât de neașteptată este aprecierea de după spectacol din „Gazeta de Transilvania", evazivă ca și anunțul inițial: „Muzica ce a compus-o pentru Crai nou, e vie, foarte plăcută și ne dovedește că a studiat cu multă diligență operele compozitorilor moderni: Ofenbach, Genee, Strauss, Lecocq ș.a."[5]. Pe bună dreptate aprecierea atrage după sine replica tăioasă și plină de indignare a marelui compozitor în nr. 31 din 14/26 martie 1882: „... Spre rectificarea aserțiunii acesteia — sublinia Ciprian Porumbescu —, îmi permit a declara la locul acesta, că eu din toată literatura muzicii moderne, chiar componiștii aceștia îi cunosc mai puțin și nici când nu i-am făcut ca obiect de studiu... și dacă este vorba de vreun componist, care l-am studiat și-l studiez și acum cu multă diligență, atunci îmi permit a spune că componistul acesta e însuși poporul nostru român, care stă peste Offenbach, Genee, Suppe etc...".

Datorită prestigiului de care s-a bucurat spectacolul, în 14/26 martie 1882, Ciprian oferă al treilea și ultimul spectacol brașovean, intercalând între actul prim și cel secund și „Hora Brașovului", compoziție care se păstrează azi în vitrina din muzeul bisericii Sf. Nicolae, dedicată marelui compozitor.

Ca o arcadă în timp, în aceeași arhivă documentară din Șcheii Brașovului[6], se păstrează documentele inedite ale festivalului dedicat lui Ciprian Porumbescu cu prilejul aniversării a 50 de ani de la spectacolul primei operete românești, începând cu 30 martie 1932. Inițiatorul acestei acțiuni a fost tot un compozitor, ale cărui aripi creatoare s-au întrerupt la numai 32 de ani, fiindu-i sortit să conducă destinele corului bisericii din Șchei și să moară ca și înaintașul său de aceeași boală. Este vorba de preot, prof. Ioan Brânzea (1905—1937), absolvent al Institutului Teologic din Sibiu și profesor la Liceul Andrei Șaguna, secretar general al Reuniunii de muzică Gh. Dima din Brașov. La festivalul dedicat semicentenarului operetei lui Ciprian Porumbescu s-a bucurat de concursul cunoscuților soliști bucureșteni Victoria Costescu Duca de la Opera Română (în rolul Anicăi) și Vasile Rabega de la aceeași Operă (în rolul lui Leonaș), iar în rolul Dochiței o aflăm pe Iuliana Bogdan, fiica cunoscutului cărturar Ion Bogdan. I. Brânzea reunește pentru acest spectacol corul bisericii Sf. Nicolae cu cel al Conservatorului „Astra" aflat sub bagheta lui Constantin Bobescu. Psaltul bisericii Sf. Nicolae Mircea Brenciu joacă rolul Ispravnicului, iar Bujor Mâzgăreanu pe cel al cimpoierului Moș Corbu. În spectacol este introdusă Hora Brașovului de Ciprian Porumbescu, urmată de cuvântarea preotului dirijor Ioan Brânzea. După spectacol același Ioan Brânzea realizează și o micro-monografie dedicată lui Ciprian Porumbescu. Ziarele timpului au recepționat cu recunoștință acest festival. Același preot profesor Ioan Brânzea, cu puțin timp înainte de a muri, are cinstea de a participa din partea Astrei Brașov la dezvelirea bustului compozitorului Ciprian Porumbescu ridicat la Stupca.

Astăzi, la 120 ani de la primul spectacol al primei operete, considerăm aceste rânduri un pios omagiu adus celor care ne-au luminat cărările simțirii pe drumul încărcat de florile frumosului.

Prof. dr. VASILE OLTEAN

1. Vasile Oltean, Acte, documente și scrisori din Șcheii Brașovului", Editura Minerva, București, 1981, p. 401.
2. Idem, p. 402.
3. Paul Leu, „Ciprian Porumbescu — Monografie", Muzeul Suceava, 1972, p. 118.
4. Idem, p. 122.
5. Gazeta Transilvaniei, nr. 27 din 5/17 martie 1882, p. 1.
6. Fondul Ioan Brânzea, nr. 78.
7. Ioan Brânzea, „Întru pomenirea lui C. G. Porumbescu — cu prilejul împlinirii a 50 de ani de la moartea sa", Brașov, Tip. Unirea, 1933.

Filosoful religios Vladimir Soloviov

În istoria filosofiei creștine, Vladimir Soloviov ocupa locul cel mai de frunte, fiind considerat cel mai important filosof creștin al secolului nouăsprezece. Activitatea sa, deși s-a desfășurat în cea de a doua jumătate a secolului trecut, totuși aceasta a fost receptată destul de timpuriu și în țara noastră.

Unul dintre teologii de prestigiu ai Bisericii noastre Ortodoxe care s-a aplecat asupra operei acestui important filosof religios este renumitul teolog sibian, pr. prof. dr. Nicolae Terchilă de la fosta Academie Teologică din Sibiu, actuala Facultate de Teologie Ortodoxă „Andrei Șaguna". Astfel, într-o lucrare din anul 1936, pr. prof. dr. Nic. Terchilă analizează principalele idei de filosofie religioasă ale filosofului Vladimir Soloviov, analiza sa oprindu-se doar asupra a trei teme ale filosofiei acestuia și anume: metafizica, mistica și apocalipsa lui Soloviov.

Într-o scurtă introducere, pr. prof. Terchilă ne oferă câteva date bio-bibliografice referitoare la personalitatea filosofului Soloviov. Astfel, aflăm că acesta s-a născut în anul 1853 la Moscova, tatăl său fiind renumitul istoric Sergiu Soloviov iar mama sa, o femeie foarte spirituală", era descendentă din familia ilustrului filosof Skovoroda.

Soloviov și-a însușit o dublă pregătire: una științifică și alta umanistă, înscriindu-se mai întâi la facultatea de științe naturale iar după doi ani, trecând la cea de istorie-filologie. De asemenea, a participat cu sârguință și la cursurile Academiei teologice moscovite.

După o perioadă de doi ani petrecută în străinătate, în care a adâncit problemele filosofiei indiene, gnostice și medievale, revine în Rusia unde primește o catedră la universitatea din Sankt-Petersburg și unde se împrietenește cu cei doi titani ai literaturii universale: Dostoievski și Tolstoi.

(Continuare în pag. a 7-a)

Pr. VIRGIL MANASE

Întîlnirea de rugăciune*

(Urmare din pag. 1)

din Malankar, ai Bisericii Anglicane din Marea Britanie, ai altor Biserici, Comunități eclesiale, Federații și Alianțe creștine din Occident, secretarul general al Consiliului Ecumenic al Bisericilor, Rev. dr. Konrad Raiser, reprezentanți ai Iudaismului mondial, ai Islamului din Albania, Arabia Saudită, Bosnia, Bulgaria, Egipt, Ierusalim, Iordania, Iran, Irak, Liban, Libya, Maroc, Senegal, Statele Unite ale Americii, Sudan, Turcia, reprezentanți ai Budismului din Taiwan și Marea Britanie, ai Hinduismului din India, ai religiilor tradiționale africane din Ghana și Benin, ai religiilor din Japonia, ai Confucianismului, Zoroastrismului și Jainismului, ai altor religii și mișcări religioase din toată lumea.

Se cuvine menționată și prezența președintelui Consiliului italian Silvio Berlusconi, a ministrului pentru Infrastructuri și Transporturi, ca și a unor importante forțe ale Poliției italiene.

Papa Ioan Paul al II-lea le-a adresat celor prezenți un cuvânt de salut și L-a rugat pe Dumnezeu să asculte cererile și suspinul pentru pace al oamenilor, revărsând asupra lumii noastre, atât de învrăjbite, darurile milostivirii Sale.

A luat cuvântul, apoi, cardinalul Nguyen Van Thuan, președinte al Consiliului Pontifical „Dreptate și Pace", care a sintetizat scopul întrunirii de la Assisi în acești termeni: „Suntem reuniți aici ca răspuns la o invitație a Sanctității Sale Papa Ioan Paul al II-lea, pentru a mărturisi în fața tuturor oamenilor, bărbați și femei, de bună voință, într-un angajament comun și în rugăciune proprie fiecărei confesiuni religioase, voința noastră de a depăși opozițiile între popoare, în favoarea unei autentice promovări a păcii. În spiritul primei întruniri de la Assisi, am primit invitația de a proclama în fața lumii că religia nu trebuie să devină niciodată pretext de conflicte, de ură și violențe, așa cum cunoaște din nou epoca noastră. În acest moment istoric, umanitatea are nevoie de a vedea gesturi de pace și de a asculta cuvinte de speranță".

În continuare, reprezentanții religiilor prezenți la Assisi au rostit, în propria lor limbă, declarații favorabile păcii, condamnând violența și războiul, care afectează viața a milioane și milioane de oameni.

Primul care a luat cuvântul a fost Sanctitatea Sa *Bartolomeu I*, Patriarhul ecumenic al Constantinopolului, care a accentuat prioritatea nevoii de pace între Dumnezeu și oameni, ca un preludiu al păcii între oameni. „Pentru a ajunge la pace în lume, a spus patriarhul ecumenic, trebuie să existe întâi pacea cu Dumnezeu. De aici se va ajunge la pacea cu noi înșine și între noi. Cuvântul lui Hristos adresat cetății Ierusalimului: „O, dacă ai fi cunoscut și tu, în ziua aceasta, cele ce sunt spre pacea ta!" (Lc. 19, 42), se adresează în mod egal astăzi lumii întregi. Avem datoria, cu totul aparte, astăzi, după exterminarea atâtor victime și teribilele holocauste, de a stabili înainte de orice bazele spirituale, dar în mod egal și economice și de alt gen, ale păcii în lume. Și aceste baze sunt dreptatea, respectul caracterului sacru al persoanei umane a aproapelui, și a libertății și demnității sale, reconcilierea, dispoziția binevoitoare și altruistă față de om, și în general față de viața virtuoasă după Dumnezeu, care presupune în mod egal dreptatea, participarea echitabilă a tuturor la bunurile pământului, ale științei și ale tehnologiei. Pentru ca să nu se mai repete, pentru generațiile noastre și la scară mondială, distrugerea, prevăzută de către Hristos și realizată atunci cu un singur oraș (Ierusalimul, care a fost distrus în anul 70 d.Hr. n.n.), trebuie să ne căim și să ne întoarcem la Dumnezeu, să cunoaștem și să împlinim voia Sa cea sfântă. Atunci Dumnezeu, care nu este un Dumnezeu al războiului nici al bătăliei, ci un Dumnezeu al păcii, va asculta rugăciunile noastre și ne va da, nouă și lumii deopotrivă pace pe pământ. În schimb, dacă vom persista în pasiunile noastre păcătoase și răuvoitoare și în aspirațiile noastre personale avide, interesate și individualiste, bubuiturile războiului se vor face tot mai puternice și nenorocirea va lovi pământul și umanitatea. Fie ca Domnul păcii să ne dea pacea Sa, Amin".

A urmat la cuvânt episcopul anglican *Richard Garrard*, care a transmis mesajul primatului Bisericii Angliei, Arhiepiscopul de Canterbury, George Carey. Reținem din acest mesaj subliniere a cum că: „În decursul ultimelor luni, noi am constatat încă odată în plus cât de mult avem nevoie unii de alții. Am cunoscut violența, războiul și ura, și am văzut că erorile unei generații pot să se repete la copii și la nepoți. Avem nevoie ca harul lui Dumnezeu să coboare peste noi cu o generozitate mai mult decât umană și să ne ferească pe noi ca și pe aproapele nostru de catastrofele trecutului. Nu este voba de o cale rapidă, dar nici indecisă. Acolo unde persoanele au învățat să fie ostile și răuvoitoare, va fi nevoie de mai multă strădanie pentru a edifica prietenia și încrederea.

Iisus Hristos, stăpânul care i-a inspirat pe toți creștinii, ne învață că fericiți sunt cei întristați, că aceia vor fi mângâiați. El ne-a zis, de asemenea că fericiți sunt cei milostivi, că aceia se vor milui, și că fericiți sunt făcătorii de pace, că aceia fiii lui Dumnezeu se vor chema. Trebuie să stăruim în nădejde și să nu ne lăsăm stăpâniți de disperare.

Comunitățile religioase precum și noi, conducătorii lor trebuie să ne angajăm la o sarcină foarte delicată și dificilă. În pofida imperfecțiunilor noastre, noi suntem martorii bunătății lui Dumnezeu. Să ne străduim să rostim cuvintele adevărului, dragostei și iertării, rămânând în mod ferm înrădăcinați în ceea ce este bine. Recunoaștem că tradițiile noastre pot să fie pricini ale unor deviații care să împartă persoanele, în loc să le unească. Suntem definiți uneori în funcție de ce ne desparte, mai mult decât în funcție de ce ne unește. Recunoaștem că suntem rău înțeleși unii de către alții, și că suntem răniți unii de către alții. Pentru aceasta trebuie să edificăm pacea pe nevoia de a primi și a oferi iertarea.

De asemenea, preocupările noastre trebuie să fie în același timp practice și nu numai de rugăciune și profetice. Nu putem proclama libertatea prizonierilor fără a-i elibera pe cei săraci de o datorie opriman tă. Dacă dorim să trăim în armonie cu vecinii noștri, aceasta înseamnă că trebuie să dăm de mâncare celor cărora le este foame și să-i îngrijim pe cei bolnavi. Dacă ne socotim membri ai unei singure familii umane, trebuie să împărțim cu multe persoane, care trăiesc în sărăcie, bunurile pe care numai unii dintre noi le posedă. Lucrul acesta trebuie să-l facem de o manieră care să fie onorabilă pentru toți; care să respecte demnitatea tuturor și care să ne permită tuturor de a participa la viața economică și politică a lumii".

Înregistrăm aici și un fragment din intervenția reprezentantului Federației luterane mondiale, *Dr. Jshmael Noko*. Vorbitorul a arătat că: „O mare responsabilitate apasă în prezent asupra oamenilor politici din lume, ca și asupra comunităților religioase, asupra instituțiilor financiare, a comunităților științifiice și educative, asupra instituțiilor și birourilor de informație, și asupra lumii spectacolului. Lumea nu mai poate fi pur și simplu un stadion al competiției feroce, ci trebuie să fie un loc al căutării unui viitor comun al umanității".

Și reprezentantul Alianței mondiale a Bisericilor reformate *Dr. Setri Nyomi*, a dat expresie aceloraşi convingeri cum că diferențele de orice fel (etnice, confesionale, politice, etc.) nu trebuie să ducă la confruntări, ci la dorința și hotărârea de întâlnire și dialog, la acțiuni care să împiedice orice forță destructivă".

Din partea Budismului a luat cuvântul *Geshe Tashi Tsering*, care, reproducând un text din scrierile sacre ale acestei religii, a accentuat nevoia de a fi alături unii de alții, de a ne sprijini în încercările și suferințele noastre, a fi sensibili la cei oropsiți și loviți de soartă sau copleșiți de mizeriile lumii.

A impresionat deopotrivă și intervenția *reprezentantului Religiei tradiționale africane*, care a spus că: „pacea în lume depinde de pacea între oameni. Responsabilitatea omului în lume influențează nu numai asupra societății ci și asupra Creației întregi. Când nu există pace între oameni, nu există nici între restul Creației și om. Anotimpurile sunt perturbate și pământul nu produce semințe spre hrana oamenilor. Dar când oamenii lucrează în pace într-o națiune, pământul acelei națiuni devine generos și turmele se înmulțesc pentru mai marea îndestulare a oamenilor. Aceasta e o lege a naturii care vine de la Creator și care a legat destinul Creației de responsabilitatea omului. Iată pentru ce este bine a invita în fiecare an oamenii de a-și schimba inima, renunțând la ură, la violență, la nedreptate. Responsabilii religiilor nu trebuie să uite sau să neglijeze această practică. Trebuie reparat răul care a fost cauzat creației prin iresponsabilitatea umană și de a cere iertare spiritelor tutelare ale regiunilor care au fost afectate prin violența și răul comis de către om... Purificarea naturii este de o importanță capitală pentru a asigura pacea între oameni și restul Creației".

Pe aceeași linie cu antevorbitorii, reprezentantul Religiei tradiționale africane a mai adăugat: „Noi, responsabilii religioși trebuie să insistăm în țările noastre pentru respectul altor națiuni și pentru solidaritatea între popoare... Această solidaritate trebuie să conducă la un partaj mai echitabil al resurselor planetei. Țările dezvoltate trebuie să susțină țările mai puțin avansate în efortul lor pentru dezvoltare. Comerțul internațional nu trebuie să favorizeze numai pe cei care posedă o economie puternică ci să respecte efortul real de muncă și de producție al fiecărui popor. Secolul XXI în care am intrat trebuie să devină un secol de construire a unei lumi mai drepte și mai fraternale".

Reprezentantul hinduismului, *Didi Talwalkar*, a arătat că: „Religia, dacă este corect înțeleasă, constituie o forță motrice care poate restaura armonia între lumea internă și lumea externă. Cu toate că religiile vreau să fie, și aceasta se și așteaptă de la ele, o forță unificatoare, istoria continuă să prezinte cazuri în care anumite persoane, proclamându-se salvatoare ale religiei au plasat-o tocmai pe aceasta în serviciul puterii și forțelor destructive. Am văzut că orientarea religioasă a persoanelor poate să fie adeseori coruptă. Adevăratul mesaj al religiei nu poate să fie fanatismul".

Reprezentantul Islamului, venit din Egipt, a adus argumente din Coran, din care rezultă unitatea de ființă a tuturor oamenilor. El a subliniat astfel că: „Dumnezeu i-a creat pe toți oamenii dintr-un singur tată și dintr-o singură mamă". Pentru acest fapt El îi și îndeamnă să trăiască și în relații de frățietate, bună înțelegere și pietate și nicidecum în ofensă și agresiune.

Vorbind în numele Iudaismului, *rabinul Israel Singer* a adoptat o atitudine critică la adresa religiilor care, în opinia sa, au lansat mai mult teorii despre pace, dar în fapt au favorizat și chiar provocat războaie. El a spus între altele: „Istoria ne-a arătat că, în timp ce șefii religioși au vorbit mereu despre pace, și predicatorii au pronunțat nenumărate omilii asupra faptului că pacea este scopul ultim al religiilor, în realitate, în practică, religiile au atâtat mii de războaie oribile și sângeroase. Numeroase războaie desfășurate în Europa și în Asia între principalele religii, luptele purtate pe tot parcursul istoriei între diferitele secte ale aceleași religii sunt bine cunoscute de către toți studenții în istorie și în religie. Astăzi încă, oamenii continuă să se bată în Irlanda de Nord, în Cașmir și Pakistan și să se ucidă în Orientul Mijlociu".

În ciuda faptului că, pe tot parcursul trecutului tragic și însângerat al poporului evreu, acest neam s-a văzut mereu în situația de a se apăra și de a lupta contra dușmanilor, totuși, „lupta militară nu a fost inima iudaismului", a subliniat vorbitorul. „Biblia iudaică (Vechiul Testament n.n.), Tradiția, Talmudul, Midrașii și scrierile rabinice în unanimitate subliniază importanța păcii, fie când e vorba de relațiile dintre noi înșine, fie când îi avem în vedere pe vecini. Noi, evreii, suntem angajați într-o ideologie, o religie și o filozofie centrate asupra conceptelor de pace, de bunătate și fraternitate, comune de altfel tuturor religiilor lumii și în special creștinismului, care a adoptat și adaptat numeroase idei iudaice. Scripturile noastre iudaice, ca și Noul Testament creștin, învață să nu nutrim nici o ură contra celor care ne-au lovit și să căutăm totdeauna calea înțelegerii și a iubirii frățești. Chiar și „atunci" când suntem trimiși să facem război contra dușmanilor, Dumnezeu ne poruncește să le oferim întâi oportunitatea de a alege pacea și numai atunci când propunerea de pace a fost respinsă, ni se permite să utilizăm armele contra acelora. Între altele, profeții au plasat în mod repetat înaintea ochilor noștri o viziune a sfârșitului zilelor, când săbiile vor fi transformate în seceri și toate neamurile vor trăi în pace".

Două reprezentante feminine ale Bisericii catolice: *Chiara Lubich* și *Andrea Ricardi* au subliniat în cuvântul lor contribuția propriei Biserici în favoarea păcii. Cea de a doua vorbitoare a arătat că rugăciunile pentru pace înălțate începând cu 1986 la Assisi nu au fost în zadar. Între consecințele acestor rugăciuni pot fi enumerate evenimente precum înlăturarea comunismului în Europa de Est, reconcilierile în America Centrală și America de Sud, în Asia. „Eu am văzut de aproape, a precizat vorbitoarea, reîntoarcerea dreptății în Africa de Sud și a păcii în Mozambic. Noi energii de iubire și împăcare pregătesc pacea".

În ciuda conflictelor existente, Biserica nu disperă, nici nu se resemnează... Artizanii păcii vor fi numiți fii ai lui Dumnezeu, iar cei blânzi vor moșteni pământul.

Din mesajul Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist reținem ideea că religiile trebuie să arate, în această perioadă de tulburări și preocupări mondiale, cum înțeleg să participe, potrivit modalității lor specifice, la apărarea Creației și a demnității omului, pe care i-a conferit-o Dumnezeu.

Papa Ioan Paul al II-lea a încheiat ziua de rugăciune pentru pace, de la Assisi, prin cuvintele: „Niciodată să nu mai fie război! Niciodată să nu mai fie terorism! În numele lui Dumnezeu fiecare religie să aducă pe pământ dreptatea și pacea, iertarea și viața, și mai presus de toate — iubirea!".

---

* Informațiile au fost preluate din „L'Osservatore Romano", nr. 6 din 5 februarie 2002.

Mesajul duhovnicesc

(Urmare din pag. 1)

curat, ci „nevinovăția" și frumusețea Lui îi face pe unii să-I reziste și să-L tăgăduiască. *„Va fi un semn de tăgadă"*. Istoria lumii de la Nașterea Domnului încoace se descoperă astfel, drept un comentar la cuvintele dreptului Simeon, iar în raport cu acestea nu poate fi luată decât una din cele două atitudini: pro sau contra.

„Îmbrățișarea Domnului" este mai mult decât cuprinderea Pruncului dumnezeiesc în mâini, este primirea trupului Său în adâncul ființei noastre prin Împărtășire. Când dreptul Simeon îi spune Preacuratei: *„Prin sufletul tău va trece sabie"* (Luca 2, 35), face o profeție care privește acest Trup care va fi însângerat și împuns cu sulița chiar în ochii Maicii îndurerate, dar din El vor țâșni izvoarele mântuitoare cele ale „Sângelui și ale Apei" (cf. Ioan 19, 34). Or, acesta este Trupul pe care Hristos Însuși ni-l dă să-l păstrăm și să-l mâncăm. Astfel, este ușor de a înțelege mesajul duhovnicesc al sărbătorii de astăzi: „Hristos se descopere de pe acum a fi pâinea vieții. Cel care mănâncă această Pâine nu poate să moară. Veniți la El și săturați-vă căci El este Pâinea vieții. Veniți la El și beți, că El este izvorul. Veniți la El și fiți luminați, că El este lumina. Veniți la El și fiți liberi că acolo unde este Duhul Domnului, este libertatea!".

Marea clarificare, războiul nestins pentru sau împotriva lui Hristos urmează pe parcursul întregii istorii, în conștiințe și în neamuri. Pentru numele lui Hristos sau împotriva numelui Lui *„se vor da pe față gândurile multor inimi"*. De la Hristos încoace toate neamurile, unul după altul, dintr-un veac în altul, trebuie să plătească o dajdie supremă — totdeauna variată — cauzei și tainei lui Hristos. În vremea noastră, icoana întâmpinării Domnului ține partea copilului nenăscut asupra căruia se năpustesc cu vrăjmășie propriii lui părinți. Prin suprimarea vieții unei persoane, pruncuciderea este o crimă. Este o faptă abominabilă, care din punct de vedere religios-moral, adică din perspectiva sărbătorii Întâmpinării Domnului, întrucât „dă pe față gândurile multor inimi", ceea ce înseamnă chiar gândurile părinților, este un păcat împotriva Sfântului Duh. Acest păcat — deicid — îl privește direct pe Hristos, al cărui chip dumnezeiesc — icoană adevărată — se află în fiecare om. Astfel, prin pruncucidere se distruge o ființă în care Dumnezeu și-a imprimat chipul Său. (Fiul fiind chipul Tatălui). Oare nu este cazul ca chiar azi să ne întrebăm: câți copii sunt omorâți de părinții lor în vremea noastră? Ravagiile pe care le face avortul chirurgical sunt bine cunoscute, mai puțin însă cele pe care le face „pilula", săgeata morții albastre, cea care în folosirea ei este aproape totdeauna contragestivă, iar nu în mod simplu contraceptivă. Și când te gândești că poate milioane de femei din întreaga lume contemporană, sunt dependente de pilulă! Nu putem fi decât dezolați de falimentul moral al zilelor noastre.

Se încheie odată cu Întâmpinarea Domnului sfintele sărbători de iarnă. Fi-vom în măsură să rămânem în categoria credincioșilor care se bucură de lumina care a strălucit profetic în ochii dreptului Simion? Ce-a voit să zică Domnul atunci când ne-a poruncit: *„Căutați mai întâi Împărăția cerurilor și toate celelalte se vor adăuga vouă"*?. A voit să zică: Dați-Mi Mie, în întregime, sufletele noastre, și vă voi face să trăiți într-un miracol permanent! Cu alte cuvinte, o aluzie la apropierea noastră de Trupul și Sângele Domnului — miracolul euharistic.

Lucian Bologa (1901–1957)

„Omul este seria actelor sale"
G.W.F. Hegel

Plecând de la premisa că „omul este seria actelor sale", după exprimarea genialului filosof german G.W.F. Hegel, prezentăm principalele secvențe din viața și creația unuia dintre descendenții de frunte ai familiei Bologa.

Lucian Bologa s-a născut în comuna Marpod, județul Sibiu, la 2 decembrie 1901, în familia preotului Florian Bologa și a Mariei, născută Costea, având ca ascendenți de seamă pe *Iacob Bologa*, unul dintre secretarii Adunării de la Blaj din 1848, consilier aulic, fondator și președinte al ASTREI și *August Trebonius Laurian*, luptător în revoluția de la 1848, filolog, istoric și publicist, profesor și decan al Facultății de Litere din București și, un timp, președinte al Academiei Române.

A fost al patrulea din cei nouă copii ai preotului-învățător Florian Bologa. A urmat primele două clase primare în Marpod și următoarele două la Sibiu. La Liceul maghiar din Sibiu a urmat clasele gimnaziale. În mod excepțional, după șase clase de liceu, a fost primit la Seminarul teologic-pedagogic Andreian din Sibiu cu condiția de a-și completa studiile liceale. În anul 1921, și-a susținut, la Liceul „Gheorghe Lazăr" din Sibiu, examenul de maturitate. În același an a absolvit Seminarul teologic-pedagogic și a primit atestatul de preot cu nota maximă.

În perioada 1922-1926, Lucian Bologa a urmat cursurile Facultății de Litere și Filosofie din Cluj, având privilegiul să audieze reprezentanți de seamă ai lumii academice: Florian Ștefănescu Goangă, Vladimir Ghidionescu, Virgil Bărbat, Onisifor Ghibu, Nicolae Mărgineanu ș.a. În anul 1926 a obținut licența în specialitatea pedagogie-psihologie-sociologie cu calificativul „cum laude".

După absolvirea facultății, a fost încadrat ca preparator și apoi ca asistent al profesorului Florian Ștefănescu Goangă la Institutul de Psihologie Experimentală, Comparată și Aplicată al Universității din Cluj. În ambianța elevată a Universității clujene, tânărul asistent a desfășurat o susținută activitate didactică și de cercetare obiectivată în publicarea, în anul 1929, a lucrării *„Psihologia configurației"*, în colaborare cu Liviu Rusu, Nicolae Mărgineanu, Al. Roșca, Dumitru Todoran. Lucrarea sintetizează opinii de autoritate științifică cu privire la orientarea psihologică gestaltistă, reprezentată de Max Wertheimer, Kurt Koffka, Wolfgang Koehler, prin comparație și în contrast cu asociaționismul clasic.

Pe baza unei documentări teoretice ample și a investigării riguroase, cu o metodologie complexă, instrumentul de bază fiind chestionarul, tânărul asistent a elaborat și a susținut, în anul 1930, *teza de doctorat* intitulată *„Contribuții la studiul structurii și evoluției vieții religioase individuale pe bază de cercetări statistice"*. Revizuită și extinsă, teza a fost publicată, în același an, sub titlul *Psihologia vieții religioase*.

Pe un fundament teoretic multi- și interdisciplinar, susținut de o bibliografie bogată și recentă, tânărul universitar a realizat un amplu și articulat studiu, cu instrumente de investigare și măsurare validate, cu privire la modurile de trăire religioasă. Studiul a fost realizat pe un eșantion de 205 subiecți, cu o metodologie riguroasă constituită din: chestionar, observație, analiză comparativă, analiză statistică, reprezentare grafică. Problemele urmărite au fost: factorii vieții religioase, evoluția ontogenetică a trăirilor religioase, transformările ei (zguduiri, îndoieli, mustrări), motivația trăirilor. Lucrarea a fost și a rămas de referință, o valoare certă a literaturii de specialitate, la interferența psihologiei cu teologia, momentul de vârf al creației științifice a psihologului și pedagogului sibian.

Timp de șapte ani (1924-1931), tânărul asistent Lucian Bologa a participat la mișcarea extensiunii universitare, susținând conferințe alături de profesorii și colegii săi. Pe considerente familiale, cariera universitară a tânărului Lucian Bologa se încheie și, din anul 1931, s-a stabilit la Sibiu unde va funcționa ca profesor și apoi ca director la școala normală de băieți „Andrei Șaguna" (azi Liceul „Carol I"). Aici va preda lecții de psihologie și pedagogie și se va ocupa temeinic de organizarea practicii pedagogice a normaliștilor la Școala de aplicație din incinta Școlii normale. Dăruit vieții școlare, s-a ocupat de toate problemele ei: conducerea bibliotecii, îndrumarea cooperativei elevilor (se distribuiau rechizite, cărți și alimente), editarea revistei „Gândul nostru". În același timp, în mod constant, a colaborat cu Laboratorul de orientare profesională al Universității din Cluj ce se afla în refugiu la Sibiu.

Consecvent interesului său de cercetare, profesorul Lucian Bologa a publicat *„Lectura tineretului"*, în anul 1933, o altă lucrare de pionierat în literatura noastră de specialitate. Pe un eșantion de 2935 de subiecți, s-a efectuat un studiu psihosociologic de investigare a preferințelor pentru lectură ale elevilor la diferite vârste. Chestionarul folosit a fost un model de instrument de investigare, dovadă că a fost reprodus în lucrarea pedagogului muscelean I.C. Petrescu - „Metode pentru studiul individualității". Cercetarea întreprinsă pentru identificarea și interpretarea interesului pentru lectură al elevilor a avut ca finalitate pragmatică îndrumarea lecturii elevilor, organizarea și înzestrarea bibliotecilor. Se implica astfel în politica culturală a ASTREI de emancipare a românilor prin lectura cărților și revistelor.

Formația științifică și culturală a profesorului Lucian Bologa capătă noi orientări prin accesul la cursurile Universității din Jena, Germania, centru pedagogic cu faimă europeană, grație unei burse primite în anul 1938-1939. Lucrarea „O școală primară liberă și generală" a profesorului său de la Universitatea din Jena, Peter Petersen, a tradus-o, a comentat-o și a publicat-o în anul 1940.

Cu aceeași pasiune de cercetător, cu adânc respect, fină analiză și talent evocator-literar, Lucian Bologa a eleborat și a publicat două monografii. Prima este dedicată lui Petru Șpan - *„Pedagogul Dr. Petru Șpan"*, 1938, o evocare sentimentală și în același timp bine documentată a fostului absolvent al Institutului teologic-pedagogic Andreian din Sibiu, fost profesor al prestigiosului institut și al Școlii civile superioare de fete din Sibiu, autor al unor interesante lucrări de pedagogie, editorul revistelor: „Foaia pedagogică", „Pedagogia nouă", „Vatra școlară", autorul a numeroase articole publicate în presa timpului.

A doua monografie a fost dedicată pedagogului german Georg Kerschensteiner, personalitate marcantă a timpului, autorul teoriilor „educația cetățenească" și „școala muncii", autorul unor practici reformatoare de organizare a școlii germane. Aceasta a avut ca titlu: *„Georg Kerschensteiner și actualitatea ideilor sale pedagogice"* și a fost publicată în anul 1941.

În anul 1943, profesorul Lucian Bologa, fidel metodelor chestionarului și anchetei, a publicat lucrarea *„Elevul conducător"*, un minuțios și pretențios studiu psihosociologic al grupului și al liderului, un alt domeniu de vârf al cercetării științifice din Europa și din America, de mare interes fiind și astăzi. Cu fin simț de analiză psihologică sunt conturate tipurile de elevi conducători și tipurile de grupuri conduse. Concluzia studiului este că școala trebuie să fie formatoare de elite conducătoare, că trebuie să se exerseze calitățile intelectuale, morale, de voință și caracter ale liderilor.

Profesorul și cercetătorul Lucian Bologa a avut o bogată și diversă *activitate publicistică* reflectată în publicarea a peste 90 de studii și articole, peste 100 de recenzii în: Revista Teologică, Revista de Psihologie, Revista de Filosofie, Revista de Sociologie, Transilvania, Luceafărul, Sibiul Literar, Școala și Viața ș.a. A condus editarea revistei școlii normale „Gândul nostru" în perioada 1940-1943 și a susținut numeroase conferințe.

În același timp, profesorul și cercetătorul Lucian Bologa s-a implicat în viața cetății cu aceeași seriozitate și răspundere, îndeplinind funcții diferite: membru în Comitetul Asociației Profesorilor Secundari din Sibiu, membru în Comitetul Societății de Psihiatrie din Sibiu, vicepreședinte al Societății de Psihologie Medicală din Sibiu, membru activ al ASTREI, membru în Consiliul de Studii și Îndrumare Pedagogică a Învățământului Primar și Normal al Ministerului Culturii Naționale, cenzor al Băncii profesorilor, membru în Comisia administrativă a Librăriei și Tipografiei Arhidiecezane din Sibiu, secretar general eparhial al Frăției Ortodoxe Române, consilier onorific în Secția culturală a Arhiepiscopiei Ortodoxe Române din Sibiu.

După 1948, schimbările de regim și în domeniul învățământului au adus profesorului Lucian Bologa, fiu de preot, el însuși cu formație teologică, cu studii în Germania etichetată ca „fascistă", persecuții. Cu tot stresul generat de persecuții, profesorul de pedagogie, logică și limba română la fosta Școală de aplicație (azi, Școala nr. 15), Lucian Bologa și-a continuat activitatea de cercetare științifică, a elaborat și a publicat patru studii în Revista de pedagogie, a colaborat la realizarea monografiei *„Jan Amos Comenius"* și a unui capitol cu tema *„Dezvoltarea învățământului din Transilvania și din Banat"*, în manualul *Istoria pedagogiei*, ambele au apărut postum, în anul 1958. După o luptă epuizantă cu greutățile vieții, după împlinirea vocației de dascăl și de cercetător, Lucian Bologa a trecut în lumea veșnică, la 22 august 1957.

Psihologia românească și-a consolidat, prin Lucian Bologa, spiritul experimentalist prin metodologia investigării, rigoarea măsurării și reprezentării grafice, finețea analizei faptelor, concluziile pertinente, aplicațiile pragmatice dar și prin eleganța exprimării și a detașării de banalitate.

Ca profesor s-a remarcat prin spirit practic, exigență, disciplină, seriozitate, dreptate, spirit de răspundere pentru modelarea personalității elevilor și studenților. Ca om al cetății, cu funcții administrative și onorifice pe care le-a îndeplinit cu conștiinciozitate în instituțiile bisericești, în societățile culturale și obștești, Lucian Bologa s-a dovedit a fi un colaborator responsabil și de nădejde.

Având în vedere că „omul este seria actelor sale", după cum l-a definit în termeni axiologici Hegel, considerăm că prezentarea succintă a momentelor din viața și opera psihologului și pedagogului Lucian Bologa este suficient de convingătoare pentru autoritățile administrative și culturale ale Sibiului pentru a susține ca o stradă și o școală să poarte numele celui ce cu prestigiul său de dascăl și om de știință, cu calitatea sa de om a onorat urbea în care a trăit.

Prof. univ. Dr. ELENA MACAVEI

Mihai Viteazul și Muntele Baiul

Împrejurări fericite fac să se găsească cu câteva decenii în urmă mai multe documente emise de voievozii și marii boieri munteni privind muntele Baiul din zona Predealului, munte aparținând secole de-a rândul bisericii Sf. Nicolae din Râșnov (pe atunci filie a bisericii Sf. Nicolae din Șcheii Brașovului). Dania acestui munte este făcută de părinții cunoscuților boieri munteni Toma Postelnicul și Banul Udrește. La 5 februarie 1598 înainte de a face primul popas brașovean, Mihai Viteazul, în calitatea sa de „Domn a toată Țara Ardealului" emite hrisov de danie pentru locuitorii din Râjnov „ca să stăpânească acest munte cum l-au stăpânit și mai nainte vreme", pentru că „l-au cumpărat acel munte de la Udrește Banul și de la Toma Postelnicul", subliniind adevărul că „am văzut însumi Domnia Mea și cartea lor, cum au vândut acești boieri mai sus ziși acest munte Baiul orașului Domniei Mele, Râjnovenilor, ca să-l aibe ei de moșie".

Pentru ineditul său, redăm integral documentul, tradus din limbă slavă de protopopul șcheian din veacul al XVIII-lea, Dimitrie Duma:

„Io Mihai Voevod, cu mila lui Dumnezeu, Domn a toată Țara Ardealului, dat-am domnia mea această poruncă a Domniei Mele acestui oraș, anume Râjnovul, ca să fie volnici cu această carte a Domniii Mele, ca să stăpânească un munte, ce se chiamă Baiul, cum l-au stăpânit mainainte vreme, pentru că așa au spus înaintea Domnii Mele cum că au cumpărat cest munte de la jupan Udrește Banul și de la jupan Toma Postelnicul și am văzut însumi Domnia Mea și cartea lor cum au vândut acești boieri mai sus ziși acest munte Baiul orașului Domniei Mele Râjnovenilor ca să și aibie de moșie. Pentru aceasta am dat și Domnia mea ca să stăpânească muntele Baiul precum l-au cumpărat și nimini să nu îndrăznească a bănui preste această carte a Domniei Mele, ori boieri, oricare ar fi în partea locului, adecă a muntelui acestuia. Să fie apărat de oricare ar fi, într-un chip să nu fie după zisa Domniei Mele și însuși am zis Domnia mea și ei să stăpânească acest munte, ei și copiii lor și voi Țănțărenilor (n.n. locuitori din Dumbrăviță, fostă Țânțar) să vă feriți de acest munte și de acum să știți că mare supărare veți avea, să nu veniți la acea stână, care iaste în muntele Baiul, ci să aibă treabi acești oameni cari mai sus am zis, anume răjnovenii cu aceste stâne din Valea cerbului, iar acel om ce s-ar sui la acel loc, acela să fie proclet. Asceasta să știți și într-alt chip să nu fie, după porunca Domniei Mele. Pis în fev. 5 die 7106 (1598), Brașov...".

Documentul original (în limba slavonă) și numeroase copii de epocă, autentificate și traduse de oameni autoritari ai timpului se găsesc alături de documentul original al voievodului, făcând obiectul volumului de documente apărut de curând sub semnătura lui Horia Salcă (deținătorul lor) și a mea.

Mihai Viteazul emitea acest hrisov, după ce, personal banul Udrește scria judelui brașovean Terviș (același Greising Kirilius, care avea să-l întâmpine pe Mihai Viteazul în tabăra de la Prejmer în 20 octombrie 1599, pe atunci fonog) în problema muntelui, iar jupanul Toma din Brașov fusese trimis personal de același jude la banul Udrește pentru a se jelui asupra nerecunoașterii de partea celor ce foloseau ilegal muntele (în special locuitorii din Țânțari = Dumbrăviță). Totodată, vel-logofătul Iorga scrie judelui Pană al Râjnovului asigurându-l de buna relație de negoț pe care o va proteja spre Țara Românească. Zeci de hrisoave și documente ulterioare sunt emise de alți voievozi și boieri din Muntenia invocând hrisovul lui Mihai Viteazul, care prin gestul său de a întări dreptul Râjnovenilor asupra muntelui din Muntenia, găsea încă o punte pentru unirea Ținuturilor românești sub genericul cuvintelor sale: „Asta-i pohta ce-am pohtit!".

Mai multe amănunte, în cartea ce a apărut recent, semnată de Horia Salcă și Vasile Oltean, în editura „Transilvania Expres", Brașov, 1999 sub titlul „Muntele Baiul în documente și scrisori inedite — documente de la Mihai Viteazul încoace".

(VA URMA)

V.O.

Activitatea „Asociației Pro-Vita Sibiu" în cursul anului 2001

Cu ajutorul Bunului Dumnezeu, cu binecuvântarea și sprijinul Înalt Prea Sfințitului Mitropolit și prin eforturile membrilor săi, Asociația noastră a întreprins în anul încheiat următoarele acțiuni mai notabile:

1. Împreună cu Sectorul de Asistență Socială al Arhiepiscopiei, a organizat o întâlnire cu preoții-parohi din orașul Sibiu, la 22 februarie 2001, în vederea constituirii în orașul nostru a unei permanențe „pro-vita", adică a unui centru de consultație, deservit de câte un preot, prin rotație, două ore pe săptămână, timp în care acesta să stea la dispoziția celor care ar dori să-l consulte prin telefon sau direct asupra unor probleme privind nașterea de prunci sau pruncuciderea. Alături de Pr. prof. Ilie Moldovan, pr. lect. Aurel Pavel și pr. Consilier Simion Săsăujan, din partea organizatorilor, au răspuns invitației Prea Cucernicii Părinți Teodor Burcuș, Nicolae Buta, Ioan Drăgoi, Cătălin Dumitrean, Nicolae Laschescu, Dumitru Luca, Mihai Petian, Mihai Sămărghițan, Gheorghe Streza și Gheorghe Șebu. Cu toate că dezbaterea a fost folositoare, ea n-a adus rezultatul dorit, urmând ca inițiativa să fie reluată cu altă ocazie.

2. A întreprins o anchetă privind activitățile care, sub denumiri ca „educație pentru sănătate", „campanie pentru sănătatea reproducerii", „educație pentru viața de familie", promovează sistematic în învățământul de stat și în societate o educație sexuală fără temeiuri creștine, contraceptivă și avortivă. Pe baza acestei anchete, la 25 martie 2001, cu ocazia Bunei-Vestiri, a trimis o scrisoare-apel către directorii tuturor unităților de învățământ preuniversitar din județul Sibiu, atrăgând atenția asupra atentatului împotriva moralei creștine pe care îl lansează aceste activități, precum și asupra responsabilității care le revine pentru oprirea oricăror forme de educație necreștină. Scrisoarea a fost însoțită de câte o dischetă magnetică cuprinzând materiale informative relevante. Totodată, un exemplar al scrisorii a fost trimis și profesorilor de religie din școlile respective.

3. Plecând de la aceeași anchetă, a întocmit și adresat, la 14 mai 2001, un memoriu însoțit de dosar probatoriu și propuneri concrete, tuturor episcopilor titulari ai eparhiilor din țară ai Bisericii noastre. Același memoriu a fost trimis separat și Sfântului Sinod la 29 iunie 2001, sub titlul „Problema apărării vieții. Unele considerente privind situația actuală și propuneri în atenția Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române".

4. Ca în fiecare an, cu ocazia Zilei Internaționale a Copilului, a organizat la 1 iunie 2001, „marșul vieții", prin centrul orașului și a transmis un „Apel de conștiință adresat forurilor de conducere ale municipiului și județului Sibiu (Primărie, Consiliu Județean, Prefectură, Inspectoratul Școlar Județean, Inspectoratul Județean de Sănătate Publică), privind dreptul la viață al copilului nenăscut și încălcarea acestui drept în țara noastră". Au luat parte în jur de 100 de persoane, membri ai asociației, studenți și elevi.

5. Cu aprobarea I.P.S. Părinte Mitropolit Dr. Antonie Plămădeală și cu subvenții Arhiepiscopiei Sibiului s-a tipărit broșura „Zestrea nefastă a omenirii la început de mileniu" (extras din Îndrumătorul Pastoral 2001, autor pr. prof. Ilie Moldovan), ca material informativ și de propagandă „pentru-viață".

6. Alături de multe alte materiale informative privind situația la zi a problemelor privind apărarea vieții copiilor nenăscuți și atitudinea Sfintei Tradiții a Bisericii Ortodoxe, broșura amintită a fost inclusă într-un dosar oferit de Asociație preoților care au urmat la începutul lunii iulie cursurile de vară la Facultatea de Teologie „Andrei Șaguna". Mulțumim pe această cale Prea Cucernicilor Părinți care au ținut să ofere în schimb un sprijin material pentru acțiunile noastre.

7. Ca întotdeauna, centrul de greutate al activității Asociației s-a aflat și anul acesta în organizarea „Universității de vară Episcop-martir Nicolae Popovici", de data aceasta pe tema „De la educație la eroism și de la eroism la educație (problematica educației vieții intime a adolescentului, elev de liceu)". Ea s-a desfășurat în patru etape, în perioada iulie-septembrie 2001, la mânăstirea Jacul Român (jud. Mureș) și în localitățile Poiana Sărată (jud. Bacău), Buzău și mânăstirea Bisoca, Întorsura Buzăului (jud. Covasna). Au conferențiat în cadrul Universității, alături de pr. prof. Ilie Moldovan, protos. Antim David (stareț al mânăstirii Jacul Român), prof. univ. dr. Ironim Șuteu, prof. univ. dr. Ioan Simionescu, prof. Ioan Lazăr, prof. Miron Scorobete (Cluj), pr. lect. dr. Vasile Grăjdian, pr. lect. dr. Aurel Pavel (Sibiu), conf. univ. dr. Ovidiu Moceanu, asist. univ. Veronica Stavilă (Brașov), pr. dr. Mihai Milea (Buzău), prof. Ioan Lăcătuș (Sf. Gheorghe), prof. Elena Mihu (Tg. Mureș). Au luat parte cadre didactice din învățământul pre-universitar din București și județele Baia Mare, Bacău, Brașov, Buzău, Cluj, Covasna, Dolj și Mureș. La aceste întâlniri a fost lansată și discutată cartea „Adolescența, preludiu la poemul iubirii curate" Ed. Arhidiecezana, Cluj-Napoca 2001, autor pr. prof. Ilie Moldovan.

8. Pentru a mulțumi lui Dumnezeu pentru îndreptarea pașilor Asociației spre propovăduirea Evangheliei dreptății și purtarea de grijă față de membrii ei, cu ocazia prăznuirii Soborului Sfinților Arhanghheli Mihail și Gavriil, a avut loc un pelerinaj la Sf. Mânăstire Jacul Român (Mureș). Un alt pelerinaj, de data aceasta pentru cauza națională, a avut loc pe 30 noiembrie — 1 decembrie, sărbătoarea Sf. Andrei — Apostolul Românilor și Ziua Națională, în orașele Sf. Gheorghe și Miercurea-Ciuc. A participat un grup de 30 de elevi din Buzău, condus de pr. dr. Mihai Milea. Anul activității Asociației s-a încheiat cu slujba Acatistului de pocăință pentru păcatele împotriva vieții, săvârșită la vecernie, în seara zilei de 27 decembrie 2001, la biserica „Schimbarea la Față" din cartierul sibian Mihai Viteazul, la invitația Prea Cucernicului Părinte paroh Achim Băcilă.

Adresăm cu această ocazie întreaga noastră recunoștință tuturor celor ce ne-au sprijinit și s-au implicat în buna desfășurare a programelor Asociației Pro-Vita și îl rugăm pe Dumnezeu să le răsplătească cu tot binele Său cel ceresc.

În numele asociației, SEBASTIAN MOLDOVAN

Dezvoltarea parteneriatului dintre Facultatea de Teologie „Andrei Şaguna" din Sibiu şi Institutul „Foi et Engagement" din Angers (Franţa)

În anul 2000 a fost semnat la Sibiu un parteneriat între Facultatea de Teologie „Andrei Şaguna" a Universităţii „Lucian Blaga" din Sibiu şi Institutul „Foi et Engagement" din Angers (Franţa), acesta din urmă aflându-se sub patronajul Organizaţiei „Fondacio — Creştinii pentru lume" şi desfăşurându-şi activitatea în cadrul Universităţii Catolice de Vest din Angers (în parteneriat cu Facultatea de Teologie Catolică a acestei Universităţi). Parteneriatul a fost o urmare firească a faptului că deja, de câţiva ani, o serie de studenţi sibieni beneficiaseră de burse pentru studii post-universitare la Institutul „Foi et Engagement", specializându-se în elaborarea şi conducerea de proiecte din domeniul asistenţei sociale.

În anul 2001, Pr. Conf. Univ. Dr. Vasile Grăjdian şi Pr. Asist. Univ. Drd. Constantin Necula de la Facultatea de Teologie „Andrei Şaguna" din Sibiu au vizitat Institutul „Foi et Engagement" din Angers, purtând discuţii cu conducerea Institutului privind viitorul relaţiilor reciproce.

Anul acesta, în perioada 4 februarie — 11 martie 2002, s-au desfăşurat o serie de acţiuni comune ale Facultăţii de Teologie „Andrei Şaguna" din Sibiu şi ale Institutului „Foi et Engagement" din Angers, în vederea extinderii colaborării dintre cele două instituţii de învăţământ superior, în cadrul parteneriatului iniţiat în urmă cu doi ani. Astfel, marţi, 5 februarie şi miercuri, 6 februarie 2002, Decanul Facultăţii de Teologie „Andrei Şaguna" din Sibiu, Pr. Prof. Univ. Dr. Dumitru Abrudan, a susţinut două conferinţe la Universitatea Catolică de Vest din Angers. Abordând teme de un deosebit interes, atât prima conferinţă, cu titlul „O lectură ortodoxă a Bibliei" şi adresată studenţilor Facultăţii de Teologie Catolică din Angers, cât şi cea de a doua, „Preocupări ecumenice în Biserica Ortodoxă Română", adresată unui public mai larg (şi de aceea desfăşurată în Aula Magna a Universităţii Catolice din Angers), s-au bucurat de o largă participare a publicului francez — expunerile fiind urmate de un dialog viu, ca urmare a numeroaselor întrebări adresate din partea auditoriului, pe marginea subiectelor tratate. În aceeaşi perioadă Pr. Conf. Univ. Dr. Vasile Grăjdian a prezentat un curs cu tema „Ortodoxia văzută din interior", pentru studenţii Institutului „Foi et Engagement".

Prezenţa la Angers a reprezentanţilor Facultăţii de Teologie „Andrei Şaguna" din Sibiu a prilejuit şi o serie de întâlniri cu Dl. Louis-Michel Renier, Decanul Facultăţii de Teologie Catolică din Angers, ca şi cu o parte dintre membrii corpului profesoral, cu Dl. Francois Prouteau, Directorul Institutului „Foi et Engagement" şi cu alţi responsabili francezi.

În zilele următoare s-au purtat discuţii fructuoase la sediul din Versailles al Organizaţiei „Fondacio — Creştinii pentru Lume", cu Dl. Patrick Francois, responsabil pentru tineret, şi cu Părintele Christian Forster, Secretarul naţional al Comisiei episcopale pentru unitatea creştinilor, a Bisericii Catolice din Franţa. Un moment important l-a constituit primirea delegaţiei ortodoxe române de către Excelenţa Sa Dl. Aumonier, Episcopul catolic de Versailles, care are în grijă activitatea Organizaţiei „Fondacio — Creştinii pentru Lume" şi a Institutului „Foi et Engagement".

Ca răspuns la vizita în Franţa, între 6—11 martie 2002 a vizitat Facultatea de Teologie „Andrei Şaguna" din Sibiu o delegaţie franceză, formată din Dl. Gerard Testard, Preşedintele Organizaţiei „Fondacio — Creştinii pentru Lume", Dl. Patrick Francois, responsabil pentru tineret al Organizaţiei şi Dl. Francois Prouteau, Directorul Institutului „Foi et Engagement" din Angers. În zilele petrecute la Sibiu, oaspeţii francezi au avut întâlniri şi discuţii cu Prea Sfinţitul Ep. Vicar VISARION Bălţat, cu Decanul Facultăţii de Teologie „Andrei Şaguna" şi cu membri ai corpului profesoral, vizitând Capela, Biblioteca şi Muzeul Facultăţii sibiene de Teologie.

Joi, 7 martie şi vineri, 8 martie 2002, Dl. Francois Prouteau, Directorul Institutului „Foi et Engagement" din Angers, a prezentat pentru studenţii Facultăţii de Teologie din Sibiu două conferinţe având ca subiect „Antropologia şi pedagogia vocaţiei" (Anthropologie et pedagogie de la vocation), care au fost urmate de răspunsuri la întrebările studenţilor şi de o dezbatere la care au participat şi ceilalţi membri ai delegaţiei franceze, Dl. Gerard Testard şi Dl. Patrick Francois.

Discuţiile purtate la Sibiu au conturat câteva dintre direcţiile de dezvoltare în continuare a colaborării, între acestea numărându-se continuarea schimbului de profesori şi studenţi, demararea unui proiect de asistenţă socială vizând integrarea socială a orfanilor — cu sprijinul Arhiepiscopiei Sibiului şi a unor sponsori străini şi cu implicarea organizatorică a „Asociaţiei Ortodoxe pentru o Lume Nouă" din Sibiu — şi iniţierea, cu finanţare europeană, a unui modul opţional pentru studenţii sibieni, de formare a responsabililor de proiecte pentru domeniul asistenţei sociale.

Interesul suscitat de evenimentele acestor ultime săptămâni lasă loc speranţei pentru o evoluţie ascendentă a parteneriatului dintre Facultatea de Teologie „Andrei Şaguna" a Universităţii „Lucian Blaga" din Sibiu şi Institutul „Foi et Engagement" din Angers, spre folosul tuturor celor implicaţi.

Pr. VASILE GRĂJDIAN

Mărturii despre sodalii sibieni

Cele două expoziţii de produse meşteşugăreşti din 1892[1] şi 1902, de la Sibiu, în pofida preîndecăţilor social-economice şi politice, au demonstrat, în mod deosebit, competivitatea acestor produse, voinţa, spiritul de sacrificiu şi entuziasmul cu care au răspuns meseriaşii şi ţăranii români din această zonă la chemarea „reuniunii sibiene" de a realiza asemenea manifestaţii economice, de importanţă naţională.

Meseriaşii români din Sibiu şi împrejurimi au dovedit cu acest prilej, că erau în progres economic evident iar munca în meseria aleasă „era o necesitate pentru existenţa lor, dar şi o datorie morală — blaue Montag —"[2], prin care îşi probau dorinţa de prosperitate a reuniunii lor, în faţa celorlalte asociaţii meşteşugăreşti etnice tradiţionale din localitate.

La sfârşitul secolului al XIX-lea şi începutul celui care a urmat[3], rolul meşteşugarilor, europeni în viaţa economică, devine secundar, după secole de evoluţie ascendentă în cadrul comunităţilor locale şi urbane medievale şi precapitaliste, odată cu expansiunea pe pieţele capitaliste a produselor industriei mari, engleze, franceze şi germane, mai numeroase şi diversificate, cu calităţi tehnice superioare şi mult mai ieftine. Concurenţa în cadrul pieţelor de desfacere capitaliste, devine în această perioadă, între produsele industriale şi cele meşteşugăreşti extrem de dură şi fără speranţe pentru multe categorii de meşteşugari.

Practica meşteşugărească care a evoluat timp de secole, de la confecţionarea produselor, începând de la unelte rudimentare la cele perfecţionate, cu inventivitatea ei, trebuie considerată o preistorie de apariţie a industriei mari.

Deşi reuniunile de meseriaşi români din Transilvania, au apărut şi s-au dezvoltat în aceste condiţii economice, sociale şi politice, la sfârşit de veac, ele au reuşit să formeze, sub aripa protectoare a Bisericii ortodoxe din Transilvania, un număr important de meşteşugari români în 23 de meserii care au satisfăcut, în parte, necesităţile de emancipare social-economică şi politică a societăţii româneşti din Transilvania.

b) Şedinţele literare

Conform hotărârii adoptate de comitetul reuniunii, la 10 martie 1898 s-a stabilit convocarea lunară „într-o zi de joi", a unei şedinţe literare. Scopul urmărit prin inaugurarea acestor şedinţe literare este arătat la 24 martie 1898 de Victor Tordăşanu. „Judecând după starea în care se află părinţii meseriaşilor noştri, în cea mai mare parte oameni muncitori de prin comune; judecând mai departe după pregătirea şcolară a băieţilor noştri ce intră la meserii şi mai presus judecând după soarta ce au ca învăţăcei şi în mare parte ca calfe, reuniunea noastră este chemată de a suplini tot ce n-au putut face părinţii meseriaşilor noştri şi tot ce nu a putut face şcoala. Să recunoaştem că nu este nici o ruşine, a recunoaşte, că numai puţini din membrii reuniunii noastre sunt din părinţi cu slujbe şi mai puţin din părinţi cu avere."[4]

În cadrul acestor şedinţe literare membrii reuniunii se îndeletniceau cu lecturi din literatura naţională şi din lucrări tehnice. Dacă la prima şedinţă literară au participat abia 10 meseriaşi, ulterior sălile de „convenire" au devenit neîncăpătoare, pentru cei peste 300 de auditori, care manifestau un deosebit interes pentru cultura românească.[5] Când răsfoieşti documentele „Reuniunii sodalilor" îţi dai seama cât de revelator este faptul, că în cadrul acestor şedinţe literare s-a vorbit, s-a declamat din opera poetului Mihai Eminescu. Poezia acestuia a fost prezentată într-un adevărat ciclu, unde odată cu sentimentele de mândrie naţională şi dragoste faţă de limba noastră, se exprimau vibrant aspiraţiile de unitate culturală şi naţională.

Poeziile lui Octavian Goga şi George Coşbuc au însufleţit şi menţinut trează conştiinţa naţională, au cizelat vorba sodalilor şi au cultivat tot timpul dragostea de limbă şi neam. Ecoul acestor şedinţe literare a rămas viu în conştiinţa sodalilor care le-au frecventat.

Dacă citesc în ziare despre şedinţele literare de la Sibiu, mărturiseşte sodalul Teodor Cristea din Topliţa „îmi vine parcă în momentul acela să plec acolo, să declamez şi eu ceva sau să cetesc vreun rând".[6]

În acest climat de intensă viaţă culturală s-au evocat fragmente din opera lui Ion Creangă şi Alexandru Vlahuţă, s-a descris activitatea literară desfăşurată de Iosif Vulcan. Efectul acestor seri de literatură românească asupra tinerilor sodali poate fi demonstrat prin mărturiile documentare existente. În unul din aceste documente se arată că tânărul sodal Vasile Lucaciu, originar din părţile Dejului, când a sosit la Sibiu abia putea să pronunţe câteva cuvinte în limba română. După trei luni de frecventare a şedinţelor literare el a debutat în rândul declamatorilor cu o lungă poezie populară, intitulată „Blăstăm de mamă", pe care a prezentat-o într-o curată limbă românească.

Problemele profesionale legate de specificul fiecărei meserii au fost de asemenea dezbătute în cadrul şedinţelor literare prin cursuri speciale de iniţiere sau prin scurte prelegeri cu conţinut tehnic, predate de maiştri cu o bogată experienţă profesională.

Din totalul celor 171 şedinţe literare, care s-au desfăşurat până la 1920, mai mult de jumătate au fost consacrate prelegerilor cu caracter tehnic şi profesional.

Impresia despre activitatea sodalilor în cadrul acestor şedinţe literare este consemnată în documente. „E un adevărat deliciu sufletesc să asculţi partaţiunile membrilor reuniunii. Înainte cu jumătate de oră, dalta, ciocanul şi acul erau purtate în sudoarea feţii lor de acei membri, care setoşi de progres şi luminare, îi vezi acum declamând cu simţ, citind cu pricepere, cântând cu căldură".[7]

În acest mod, prin conţinutul lor instructiv — educativ, şedinţele literare au adus o contribuţie de seamă la consolidarea sentimentelor de solidaritate profesională şi naţională ale meseriaşilor români.

Prof. MIRCEA STOIA

1. Siebenbürgisch Deutsches Tageblatt, nr. 5718/1892 şi Telegraful Român, nr. 96, 98, 99/1892.
2. Idem, nr. 101/1892.
3. Reinhold Reith, Lexikon des alten Handwerks, Vom Spätmittelalter bis ins 20. Jahhundert, München, 1990, s. 5—15, 314—317.
4. Ibidem, dosar 1, doc. nr. 147/1898.
5. Traian Chirilă, op. cit. p. 197.
6. Arhivele Statului, ibidem, dosar 1, doc. 226/1900.
7. Arhivele Statului, ibidem, dosar 2, doc. 6/1901.

Liturghia, marea iubire

(Urmare din pag. 1)

trivă al acelei chinovii ca şi al pământului botoşănean.

Înainte de a se retrage pentru odihnă, Prea Fericirea Sa a avut grijă să întocmească un pomelnic cu rudeniile sale după duh şi după trup, pomelnic care a doua zi, la sfinţirea bisericii din Victoria, aproape de mormintele părinţilor Prea Fericirii Sale, a fost aşezat în piciorul Sf. Mese pentru a fi pomeniţi mereu, ori de câte ori se va săvârşi acolo Dumnezeiasca Liturghie.

În toţi aceşti ani, am păstrat acest pomelnic cu valoare de document. Îl transcriu acum, aşa după cum a fost dictat de Prea Fericitul Patriarh Teoctist în acea seară de octombrie 1991:

Dumitru şi Marghioala (părinţii P.F. Sale), Mareta şi Ioan, Nicolae şi Victoria, Casandra şi Grigore, Gheorghe şi Filofteia, Ileana şi Ilie, Floarea, Maria, Ioan şi Pachiţa, Vasile şi Maria, Hareta şi Gheorghe, Gheorghe şi Gheorghe, Patriarhul Justinian, Mitropolitul Firmilian, Episcopul Chesarie, Arhiereul Ilarion, Arhiereul Valerie Botoşăneanul, Arhimandritul Partenie, Arhimandritul Galaction, Protos. Ghedeon, Protos. Pangratie, Protoiereul Mihai.

Cu tot neamul lor cel adormit.

Pe lângă părinţii şi rudele apropiate, Prea Fericirea Sa a trecut câţiva ierarhi şi clerici care i-au fost aproape, l-au preţuit şi ajutat.

Patriarhul Justinian l-a hirotonit arhiereu împreună cu Mitropolitul Firmilian Marin (bunul şi înţeleptul Mitropolit al Olteniei despre care s-au scris cuvinte atât de frumoase şi care este adeseori pomenit de monahii şi clericii care l-au cunoscut) şi cu episcopul Chesarie (fost profesor şi director al Seminarului Cernican, ierarh cu viaţă sfântă).

Arhiereul Valerie Botoşăneanul, legat de Mănăstirea Neamţ, neîntrecut slujitor şi misionar, ctitor al Lavrei, a fost o vreme vicar al Arhiepiscopiei Iaşilor.

Arhimandritul Partenie (Buşcu), fost exarh al Arhiepiscopiei Iaşilor, locţiitor de stareţ la Neamţ († 4 ianuarie 1973), l-a ajutat pe Prea Fericitul Patriarh în vremea studiilor. Aflându-se în pelerinaj la Sihăstria, în 1992 sau 1993, în cimitirul mănăstirii, Prea Fericirea Sa a oficiat un Trisaghion la mormântul binefăcătorului său (Partenie Buşcu) ca şi la mormântul părintelui ieros himonah Paisie Olaru, vestitul duhovnic şi îndrumător al veacului XX.

Arhimandritul Galaction, de la Bistriţa, a fost un monah cunoscut de la jumătatea veacului XX. Era originar din părţile Dorohoiului şi venea uneori la Mănăstirea Neamţ, unde îl avea prieten pe Arhimandritul Teofil Boghean, mare econom al Lavrei, neîntrecut gospodar.

Protosinghelul Ghedeon Varenciuc († 1945), egumenul de la Sihăstria Voronei, era un mare rugător şi îndrumător duhovnicesc. Printre ucenicii săi s-a numărat şi P.F. Patriarh Teoctist care l-a evocat adeseori spunând printre altele că „rugăciunea lui Iisus era nelipsită de pe buzele părintelui Ghedeon". În atmosfera filocalică de la Vorona, cu mari părinţi duhovnicesti, mulţi rămaşi anonimi, a ucenicit novicele Todirică de la Tocileni, înainte de a pleca spre Lavra de la Neamţ.

Protosinghelul Pangratie Drăguţu († 24 dec. 1987), a fost un cunoscut duhovnic al Mănăstirii Vorona, împreună cu ieromonahul Mina.

În vremea cât a păstorit la Iaşi, P.F. Patriarh Teoctist a restaurat în întregime mănăstirea Vorona. Bisericile au fost pictate şi reparate în exterior, s-au construit două mari case monahale etc. Mari ierarhi în frunte cu Patriarhul ecumenic şi cu alţi patriarhi, delegaţii de peste hotare ai altor Biserici creştine au poposit în această mănăstire, ctitorie a celui de-al cincilea patriarh al României.

Într-una din vizitele sale, Prea Fericitul Teoctist mărturisea: „N-aş fi putut face nimic la Vorona dacă nu m-ar fi ajutat maica stareţă Teofana şi părinţii Pangratie şi Mina".

Frumos exemplu mi-a oferit atunci, la Vorona, Prea Fericirea Sa.

Preocupat de pomenirea la Liturghie a celor pe care i-a iubit, Prea Fericirea Sa a făcut cel mai important lucru pentru ei. I-a încredinţat lui Dumnezeu, rugându-l, cu arhierească smerenie să le fie milostiv şi să-i aşeze unde luminează lumina feţei Sale.

La Liturghia din 13 octombrie 1991, într-o zi frumoasă de toamnă, s-a săvârşit sfinţirea de la Victoria. În cuvântul rostit atunci, Prea Fericirea Sa spunea: „astăzi este cea mai frumoasă zi din viaţa mea — mi-a ajutat Dumnezeu să sfinţesc această biserică din locul meu de naştere, aproape de mormintele părinţilor mei".

Şi-a făcut datoria, pomenindu-i pe cei care şi-au pus pecetea asupra Prea Fericirii Sale, din fragedă copilărie, până în jilţul arhieresc.

Pentru cei care înţeleg valoarea acestui act, trebuie să adaug doar că el trebuie urmat.

Am scris aceste aduceri aminte cu încredinţarea că Liturghia şi pomenirea celor dragi trebuie să fie marea noastră iubire.

Mihai Eminescu (II)

(Urmare din pag. a 3-a)

mis a-l numi pe Eminescu în **Obsesia gândului** (Editura Eficient, Bucureşti, 2000), l-au pătruns atât de exact, atât de complet, recunoscându-i sfera de influenţă, dincolo de poezia sa, de competenţa sa literară, filosofică, în atâtea domenii complementare precum: **gândirea politică, filosofia socială, doctrina morală, geztăria?** Şi, să aibă vreo cât de mică vină poetul nostru naţional că nu toţi au izbutit a o face. Iată un de neocolit subiect de meditaţie pentru toţi aceia care, fie că nu pot, fie că nu vor, rămân în marginea înţelegerii faţă de acest Everest al spiritualităţii române?

Putem noi astăzi, serioşi rămânând, să nu dăm crezare rigurosului şi cărturarului Titu Maiorescu atunci când scrie cu vârf şi apăsat: „Ce a fost şi ce a devenit Eminescu, este rezultatul geniului său înnăscut care era prea puternic în a sa proprie fiinţă, încât să-l fi abătut vre-un contact cu lumea de la drumul său firesc"? Cred că nu.

Cum, de asemenea, cred că nu avem a ne îndoi de nemuritoarele raţionamente argheziene în ce-l priveşte pe întâiul nostru nemuritor poet. Afirmând că fiind foarte român, Eminescu e universal, maestrul cuvintelor potrivite releva dificultăţile traducerii fidele a lui Eminescu în alte limbi. Şi aceasta, în opinia sa: „Dacă se poate traduce o proză, o povestire, un roman, unde literatura se mărgineşte aproape fizic la tablouri, la personaje şi la conture, dominată de mişcarea şi succesiunea cinematică, poezia nu poate fi tălmăcită, ea poate fi numai apropiată. Poezia aparţine limbii mai mult decât proza, sufletului secret al limbii: jocul de irizări din interiorul ei face vocabulele neputincioase. Eminescu nu poate fi tradus nici în româneşte. Nimic nu poate fi respins din gândul arghezian. Fiindcă e rupt din adevăr.

Eminescologul D. Murărăşu notează argumentat: „Limba poeziilor lui Eminescu este acum o sinteză a limbii noastre până în 1866, iar amestecul de cuvinte populare, arhaisme, neologisme, provincialisme cu fonetică moldovenească ori cu intonaţie transilvană, ne reţine atenţia — Eminescu este cel dintâi poet al nostru care, cunoscând toate provinciile româneşti, încă de la vârsta de 20 de ani, a realizat o alianţă de graiuri, şi că, spirit, în această privinţă, este un discipol al Daciei literare. Şi în ce priveşte temele, este un fel al lui de a-şi arăta căldura familiară pentru oamenii mari ai neamului, gingăşia în exprimarea dragostei pentru pământul natal, avântul în critica din **„Junii corupţi"**. Da. Limba lui Eminescu este ea însăşi o capodoperă care îl impune în conştiinţa românilor. După mai bine de un secol de la blasfemiile care i s-au adus în epocă pentru aşazisa violentare nepermisă a ei, pentru „forţarea" ei prin formule ambiţioase, transgresând normele şi legile ei, constatăm cu admiraţie noţiunile superioare şi trainice pe care i le-a adus clarvăzătorul şi sensibilul Eminescu. El şi-a apropiat ca nimeni altul limba şi limba şi l-a apropiat pe poet. Şi din acest punct de vedere Eminescu rămâne unic.

Dintre teoreticienii şi oamenii de litere din generaţiile mai noi care s-au apropiat cu metodă, fidelitate şi simţire de opera eminesciană un loc important îl ocupă de zeci de ani profesorul, istoricul literar şi distinsul critic Eugen Simion. După el „Orice lectură nouă din Eminescu, scrie el într-o conferinţă ţinută recent în Aula Academiei şi publicată în Academica din ianuarie, 2000, ne pune în faţa aceleiaşi dileme: ce ne place din Eminescu, ce primeşte, azi, sensibilitatea noastră postmodernă din acest mare liric apărut într-o epocă în care romantismul european abia se încheiase şi simbolismul îşi anunţase deja prin Baudelaire primele acorduri? Este o întrebare luminătoare, deschizătoare de noi piste de interpretare, de evaluare a dimensiunilor gândirii îndrăzneţe şi novatoare a deschizătorului de drumuri noi — Mihai Eminescu. Fiindcă, încă o dată profesorul Eugen Simion are dreptate când sintetizează: „Un Eminescu nebănuit, cu o imaginaţie colosală şi un limbaj sensibil concretizat iese din aceste poeme ample demonstrative, imperfecte".

Profesorul Eugen Simion ajunge la imbatabila concluzie că: „După Arghezi, Blaga, Barbu, critica literară a început să-l citească altfel pe Eminescu şi, căutând un Eminescu nou, a descoperit pe poetul postumelor, spiritul bolnav de incompletitudine (boală tipic romantică), autorul marilor proiecte sociogonice şi metafizice". De ce altă apreciere s-ar putea bucura un înaintemergător, ce alte adjective s-ar mai putea adăuga?

Tocmai de aceea nu s-ar fi închipuit, la sfârşitul acestor pertinente reflecţii, o judecată de valoare mai îndreptăţită decât aceea pe care şi-o permite Eugen Simion: „Poezia românească a primit, într-un chip sau altul, de la Eminescu, chiar şi atunci când s-a îndepărtat de el (cazul simbolismului, cazul Blaga, cazul — mai complex — al inclasabilului Arghezi), Eminescu a devenit un model şi, cu timpul, un mit al spiritualităţii noastre".

TREI VOLUME OMAGIALE — PRINOS DE CINSTIRE ADUS UNOR VREDNICI IERARHI

Persoanele și faptele aparțin istoriei și de aceea ele trebuie cunoscute. Trei aniversări au prilejuit apariția acestor volume închinate unor păstori de suflete, reprezentanți ai spiritualității ortodoxe din Moldova, Transilvania și Maramureș, personalități ale teologiei românești. Este vorba de tomurile: *Privegheind și lucrând pentru mântuire*, editat cu ocazia aniversării a zece ani de arhipăstorire a Î.P.S. Daniel, mitropolitul Moldovei și Bucovinei, 1 iulie 1990 — 1 iulie 2000 (Ed. Trinitas, Iași, 2000), de *Logos*, dedicat Î.P.S. arhiepiscop Bartolomeu al Clujului, la împlinirea vârstei de 80 de ani (Cluj Napoca, 2001), respectiv de *Grai maramureșean și mărturie ortodoxă*, închinat P.S. episcop Justinian Chira al Maramureșului și Sătmarului, la împlinirea vârstei de 80 de ani (Baia Mare, 2001). Primul și ultimul cuprind patru părți, al doilea cuprinde șase părți.

Fiecare volum conține în paginile de început frânturi de gând și urări adresate ierarhilor de distinse fețe bisericești din țară și de peste hotare, dar și de personalități din viața politică, edili etc., căci Biserica a conlucrat în tot acest timp cu reprezentanții Statului. În continuare, este prezentată activitatea pe multiple planuri a celor trei ierarhi: spiritual, pastoral, educațional, administrativ, social și nu în ultimul rând, ecumenic.

Un spațiu considerabil îl ocupă, în fiecare volum, studiile semnate de cunoscuți profesori de teologie, de oameni de cultură proveniți din mediul laic. Teologia — „știința bucuriei și a vieții veșnice", e prezentă cu toate ramurile ei: istorică, biblică, sistematică și practică. Acest vast perimetru conferă volumelor caracterul unor veritabile tezaure de cultură teologică.

Firește, nu putea fi absent profilul bio-bibliografic al ierarhilor amintiți, care și-au pus energiile în slujba Bisericii Ortodoxe și a neamului românesc, dar au promovat și deschiderea spre dialogul cu alte confesiuni, integrând naționalul în universal, acționând pentru deplina unitate în diversitate.

Apariția în spațiul publicistic a celor trei volume, — în condiții grafice deosebite —, poate fi considerată, în fiecare caz în parte, un eveniment editorial de excepție, dar și o întărire a convingerii că: „În ziua de azi Biserica Ortodoxă are nevoie de asemenea ierarhi care să-i tămăduiască cu jertfelnicie multele ei răni sufletești", transformând pământul românesc și sufletele noastre în „prisăci ale Duhului Sfânt".

Drd. CLAUDIA DUMITRIU

A apărut cu câtva timp în urmă la Editura Universității din București o carte de mare valoare a preotului profesor Ion Ionescu.

Autorul ne-a fost profesor mai mulți ani și i-am urmărit cu admirație activitatea pastorală și științifică de-a lungul a peste treizeci de ani. Întotdeauna ne-a uimit capacitatea dumnealui de a scotoci bibliotecile și arhivele, de a face multe cercetări pe teren, de a se documenta până la epuizarea subiectului și abia după aceea de a trece la sintetizarea datelor culese. Părintele Ionescu a avut un adevărat cult față de cuvântul scris și tipărit și niciodată nu l-a lăsat să iasă de sub pana sa la întâmplare. A avut curajul de-a lungul vremii să infirme tezele unor istorici sau lingviști consacrați și să aducă în discuție ori să impună ipoteze documentate, care au contribuit la cunoașterea adevărului. Într-o vreme în care preotului i se dădea prea puțină importanță în lumea științifică, părintele Ionescu urca la tribuna Academiei, a congreselor din țară și străinătate, publica în reviste și volume de înaltă ținută științifică rezultatele cercetărilor sale. Prin studiile și articolele Sfinției-Sale, prin cărțile date la lumină, ori prin cele ce-și așteaptă rândul la tipar, părintele Ion Ionescu se impune în peisajul cultural românesc ca o personalitate de prestigiu, ca un cercetător de elită, ca un preot cărturar.

Cartea în discuție vine să confirme cele de mai sus.

Ion Ionescu, **Începuturile creștinismului românesc daco-roman,** București, Editura Universității, 1998

Ea reunește opt studii publicate parțial sau în întregime în diferite publicații, dar revăzute și adăugate cu rezultatele cercetărilor ulterioare în domeniu. Capitolele se completează reciproc, dând o imagine unitară asupra problemei abordate. O temă atât de controversată, atât de frământată de istorici, lingviști, arheologi, etnografi și folcloriști, încât se credea că nimic nou nu poate să ne mai ofere cineva. Și iată că părintele Ionescu analizează cu competență și discernământ, pe baza unei bibliografii impresionante, rezultatele cercetărilor de până acum și face un pas mai departe întru slujirea adevărului. Din analiza critică a ipotezelor și tezelor precedente, autorul realizează în cartea sa o sinteză a problemei, de care fără îndoială că se va ține seamă în viitor de către orice istoric și lingvist.

Părintele Ionescu ne convinge că creștinismul a fost dintotdeauna un factor incontestabil de cultură și civilizație în istoria românilor în special și a celorlalte popoare în general. El și-a adus contribuția la realizarea etnogenezei noastre în spațiul carpato-danubiano-pontic, impunându-se totodată ca un liant major al maselor și ca un element de bază al identității noastre românești. Creștinismul s-a suprapus religiei dacice cu succes începând din vremea Sfinților Apostoli și a fost receptat de către populația locală ca element civilizator. Părintele Ionescu întreabă sânurile pământului, sipetul de aur al graiului românesc, atestările cronicarilor antici și zdrobește fără milă teoria potrivit căreia noi ne-am creștinat abia prin veacul III—IV, sau chiar în vremea țaratului slavo-bulgar. Cartea părintelui Ion Ionescu este o replică usturătoare dată tuturor celor care au văzut în creștinism un element minor și nesemnificativ al culturii românești, mai degrabă o componentă folclorică a culturii populare. Autorul argumentează, de asemenea, că studierea religiei în învățământul preuniversitar este o necesitate logică în procesul de cristalizare a conștiinței patriotice a elevilor, a cunoașterii marilor valori autentice din istoria națională.

Perioada de formare a poporului român coincide cu cea de creștinare. Altfel spus, românii s-au născut creștini. Tot în această perioadă asistăm și la formarea limbii române. Ea a înregistrat două etape. Prima se întinde în secolele II—III, când creștinismul s-a predicat în limba greacă trecută prin filiera latină. A doua fază se întinde în sec. IV—VI, când administrația romană se retrăsese, când în nordul Dunării se predică într-o latină populară, accesibilă maselor. Mai ales în această fază creștinismul și-a adus din plin contribuția la formarea lexicului de bază al limbii române și la unitatea lui. Părintele Ionescu analizează în acest sens o puzderie de termeni, dovedind că limbajul liturgic este o adevărată comoară a dovedirii vechimii, unității și continuității românești. Ceea ce ni se pare foarte interesant, este faptul că părintele Ionescu analizează poate pentru prima dată Sfânta Liturghie ca document al vechimii și romanității noastre. Un aspect foarte interesant ce rezultă din lucrare este accentul ce se pune pe dovedirea existenței în nordul Dunării a unei vieți eclesiale organizate cu un personal sacerdotal calificat, cu biserici și mânăstiri. Însemnările epigrafice de pe monumentele funerare îl ajută pe autor să scoată în evidență nu numai originile noastre, ci și concepția despre lume și viață a neamului românesc. La această concepție au contribuit din plin Evanghelia și Liturghia, lucrarea știută sau neștiută a mii de slujitori ai sfintelor altare. Ca unul care vine din interiorul Bisericii, familiarizat cu terminologia religioasă, cu rânduiala liturgică, într-un cuvânt cu viața creștină în esența ei, Părintele Ionescu aduce dovezi mai puțin accesibile cercetătorilor laici privind vechimea creștinismului la români. Întru slujirea tezelor sale aduce o bogată terminologie religioasă; Sfânta Liturghie nu mai este de sorginte bizantino-slavă, așa cum se susținea, ci de origine antiohiană primită încă dintru început; episcopatul, prezbiteratul și clerul monahal au existat aici dintru începuturi și au avut o continuitate neîntreruptă; mulțimea martirilor dovedește puterea vieții religioase la străromâni. Numeroasele ilustrații, care vin să susțină afirmațiile autorului completează în mod fericit lucrarea.

Părintele Ion Ionescu ne convinge încă o dată, cu argumente noi și incontestabile, că, alături de familie, Biserica a fost singura instituție românească cu existență bimilenară neîntreruptă, care și-a adus din plin contribuția la formarea poporului și limbii române, la unitatea, identitatea și educația sa.

Pr. Al. STÂNCIULESCU-BÂRDA

Filosoful religios Vladimir Soloviov

(Urmare din pag. a 3-a)

Dar cariera sa universitară va fi de scurtă durată căci în urma unui discurs antițarist și-a pierdut catedra universitară dar și-a continuat activitatea ca publicist, scriind de-a lungul întregii vieți treisprezece volume de filosofie.

Vladimir Soloviov a fost un gânditor original, reușind să-și cristalizeze o concepție filosofică proprie prin realizarea unei sinteze a marilor gânditori clasici, Platon, Plotin și Origen dar asimilând și pe misticii apuseni, în special pe Iacob Böeme și Meister Eckart.[2] Această concepție filosofică, el și-a expus-o în cele mai importante opere ale sale care sunt următoarele:

1. Douăsprezece prelegeri despre teantropie (Zwölf Vorlesungen über das Gottenenschentum), apărute între anii 1877—1881;

2. Bazele spirituale ale vieții (Die geistingen Grundlangen des Lebens), lucrare ce conține ideile sale mistice;

3. Istoria și viitorul teocrației;

4. Rusia și Biserica Universală, studiu publicat în limba franceză;

5. Îndreptățirea binelui (Die Rechtfertigung des Guten);

6. Meditații naționale și politice (Nationale und politische Betrachtungen);

7. Trei dialoguri, lucrare scrisă spre sfârșitul vieții.[3]

Primul capitol al lucrării pr. prof. Terchilă se ocupă de concepția metafizică a lui Vladimir Soloviov iar aceasta este originală, fiindcă este constituită din simbioza dintre metafizica creștinismului tradiționalist, care are la bază principiul pur divin și metafizica umanismului care pune la bază pe om în locul lui Dumnezeu. Ideea centrală a metafizicii lui Soloviov este aceea a „teantroposului", adică ideea lui Dumnezeu-Om pe care o dezvoltă în cele „Douăsprezece prelegeri despre teantropie".[4]

Filosofia religioasă a lui Vladimir Soloviov are un scop bine definit, așa cum va remarca păr. prof. Nicolae Terchilă: „Scopul suprem al acestei filosofii religioase a lui Soloviov este acela de a arăta că religia cea mai înaltă este aceea a Dumnezeu-Omului, în care se realizează cu desăvârșire principiul divin, care există din veci și este atotcuprinzător. De aici se explică caracterul universalist al acestei religii, care are să mântuiască toată suflarea și toată făptura, al cărui spirit îmbrățișează și pătrunde macro- și microcosmosul deopotrivă".[5]

Iar despre istoria religiilor, Soloviov are o concepție în concordanță cu cea a Bisericii Ortodoxe: „Soloviov ca și Hegel și Schelling, consideră istoria religiilor drept istoria neîntreruptei revelații divine, care este totodată și istoria evoluției conștiinței religioase. Istoria primește un înțeles tocmai prin revelația adevărului divin, care este Logosul".[6]

Despre Sfânta Treime, filosoful Soloviov are din nou o concepție originală, după cum va observa în continuare păr. prof. Terchilă: „Învățătura despre Sfânta Treime este și după părerea lui Soloviov o revelație divină și o învățătură a Bisericii infailibile; cu toate acestea este convins că această învățătură poate fi expusă și documentată și pe cale rațională".[7]

Privitor la relația dintre Dumnezeu și om, Soloviov o vede ca o „împreunare" a sufletului omului cu Logosul divin: „Așadar, Dumnezeu — după părerea lui Soloviov — iubește mai presus de toate pe om, care este al doilea Absolut. În om devine sufletul cosmic conștient și capabil de a se împreuna cu Dumnezeu, prin care primește toată făptura un rost. Și scopul suprem al omului este împreunarea cerului cu pământul, împreunarea divinului cu terestrul".[8]

Spre sfârșitul vieții lui Soloviov, se observă o schimbare a conceptelor filosofiei religioase a acestuia, comparabilă cu celebrele „Retractiones" ale Fericitului Augustin, iar această schimbare se observă în lucrarea „Trei dialoguri" (1899—1900). Pe scurt, Vladimir Soloviov își modifică concepția filosofică asupra a trei teme fundamentale ale filosofiei sale și anume:

a) mesianismul poporului rus, în care nu mai vede un popor ales;

b) catolicismul, despre care nu mai are o părere favorabilă, inclusiv despre papalitate;

c) optimismul său se transformă într-un pesimism cuvârșitor în privința concepției sale despre rațiune și despre existența răului.

Lucrarea pr. prof. dr. Nicolae Terchilă se încheie cu un capitol intitulat „Apocalipsa lui Soloviov" în care filosoful își dezvoltă propria concepție despre Antihrist și în care vede „înțelepciunea omenească ce vrea să fie singura izbăvitoare a omului, ducându-l însă spre pieirea inevitabilă".[9]

Filosoful Vladimir Soloviov poate fi considerat un filosof profund religios, datorită faptului că el nu cercetează fenomenul religios doar la suprafață cu ajutorul rațiunii, ci el îl și experimentează, încercând să-l explice cu mijloacele care-i stau la îndemână. De aceea, Vladimir Soloviov va continua să rămână un filosof religios original, reprezentativ pentru întreaga generație de filosofi contemporani și a cărui operă așteaptă o mai bună punere în valoare.

NOTE BIBLIOGRAFICE

1. Pr. dr. Nicolae Terchilă — „Idei de Filosofie Religioasă la Vladimir Soloviov", Sibiu, 1936, p. 5.
2. Ibidem, p. 6.
3. Ibidem, p. 7.
4. Ibidem, p. 9.
5. Ibidem, p. 20.
6. Ibidem, p. 21.
7. Ibidem, p. 22.
8. Ibidem, p. 31.
9. Ibidem, p. 87.

† Părintele protopop Alexandru Comșa

În ziua de 7 decembrie 2001 bunul părinte protopop Alexandru Comșa a fost chemat de la slujirea sa din Biserica Luptătoare — de pe pământ — spre a fi împreună slujitor cu sfinții și cu îngerii în Biserica Triumfătoare — cea din cer. Vestea plecării sale dintre ai săi — la numai 51 ani — după o lungă și grea suferință, a îndoliat sufletele tuturor celor ce l-au cunoscut.

S-a născut în 19.IX. 1950, în comuna Cuciulata, jud. Brașov, dintr-o familie de buni creștini. După ce termină școala generală din comuna natală, urmează cursurile Seminarului Teologic din Cluj-Napoca. După examenul de diplomă se căsătorește cu consăteana sa, domnișoara Marioara Fuiorea și e hirotonit ca preot pentru parohia Părău, protopopiatul Făgăraș. Se înscrie la Institutul Teologic din Sibiu — cursuri fără frecvență, pe care îl termină în anul 1974, când trece și examenul de licență. După 7 ani de pastorație, cu frumoase roade, în parohia Părău, făcându-se vacantă parohia din satul natal vine în Cuciulata în anul 1977, unde depune o activitate pastorală cu multă dragoste și dăruire. Din anul 1994 e ales protopop al protopopiatului Rupea.

Familia i-a fost dăruită cu trei fii: Ionuț, profesor de religie în Târgu Mureș, soția lui la fel profesoară de religie în același oraș; Mircea, licențiat în Teologie, căsătorit cu o studentă la Teologie, și Marioara, cadru medical la Brașov.

A fost înzestrat părintele Alexandru cu o fire calmă, liniștită, cu suflet blând și bun. S-a identificat întru totul cu viața credincioșilor săi, cărora le era nu numai păstor sufletesc, dar care se implica în toate problemele de interes obștesc ale comunității. I-a plăcut mult folclorul și tradițiile parohiei sale, pentru menținerea cărora a depus o frumoasă activitate cu tineretul. A arătat cuvenită grijă celor două biserici parohiale, reparându-le și întregind pictura uneia dintre ele. A organizat un muzeu comunal ce poartă numele lui Aron Pumnul, fiu al satului Cuciulata.

Ca protopop și-a împlinit obligațiile administrative și de îndrumător al cucernicilor preoți cu conștiinciozitate și mult interes. Cu blândețe și înțelepciune a știut să rezolve toate problemele ce s-au ivit în parohiile din protopopiat. Pentru toate acestea a fost apreciat de Centrul Arhiepiscopesc, iubit de cucernicii preoți și regretat de toți credincioșii ce l-au cunoscut.

Sâmbătă, 8 decembrie P.S. episcop-vicar Visarion Rășinăreanu însoțit de un sobor de preoți a prohodit sufletul adormitului în Domnul, conducându-i trupul neînsuflețit de la casa parohială la biserica unde a fost slujitor la Sf. altar.

Duminică după săvârșirea Sf. Liturghii, în prezența unei mari mulțimi de credincioși a avut loc slujba înmormântării oficiată de către un numeros sobor de preoți. Despre vrednicia celui adormit au vorbit: P.C. pr. consilier ad-tiv Simion Săsăujan, care a dat citire și cuvântului de apreciere și de mângâiere a familiei îndoliate din partea înalt Prea Sfințitului Mitropolit Antonie; P.C. prof. V. Neamțu de la Brașov și C. pr. Gh. Opriș de la Rupea.

În sunetul duios al clopotelor, trupul neînsuflețit a fost purtat de frații întru preoție și depus în mormântul săpat în apropierea bisericii.

Cu sfinții odihnește, Hristoase, sufletul robului Tău pr. prot. Alexandru, unde nu este durere, nici întristare nici suspin, ci viață fără de sfârșit.

PARTICIPANT

AGENDA I.P.S. MITROPOLIT ANTONIE

● **Marţi, 1 IANUARIE — „Sf. Vasile"** — Î.P.S. Mitropolit Antonie participă la Sf. Liturghie, înconjurat de un numeros sobor de preoţi şi diaconi, în Catedrala mitropolitană.

Rosteşte un cuvânt de învăţătură şi adresează urări credincioşilor cu ocazia intrării în Noul An.

Oferă o recepţie cu ocazia Noului An în sala festivă.

● **Duminică, 6 IANUARIE — „Boboteaza"** — participă la Sf. Liturghie în Catedrala mitropolitană.

Rosteşte un bogat cuvânt de învăţătură.

● **Joi, 17 IANUARIE** — „Sf. Antonie cel Mare" — cu ocazia zilei onomastice, P.S. Visarion Răşinăreanu, episcop-vicar şi Î.P.S. Arhiepiscop Andrei al Alba Iuliei, săvârşesc un Te-Deum în Catedrala mitropolitană în cinstea Î.P.S. Mitropolit Dr. Antonie.

Î.P.S. Mitropolit Antonie oferă cu această ocazie o recepţie, printre participanţi numărându-se subprefectul Sibiului, Dr. Cornel Langa, Prof. Univ. dr. Ilie Crăciun, Decanul Facultăţii de Medicină Sibiu şi membru al Adunării Eparhiale Sibiu, Profesori ai Facultăţii de Teologie Sibiu, Permanenţa Consiliului Eparhial, angajaţi ai Centrului Eparhial, credincioşi.

● **Sâmbătă, 19 IANUARIE** — prezidează lucrările Consiliului Eparhial Sibiu.

● **Duminică, 20 IANUARIE** — participă la lucrările Adunării Eparhiale Sibiu.

● **Miercuri, 23 IANUARIE** — primeşte la Mânăstirea „Constantin Brâncoveanu" de la Sâmbăta de Sus, ctitorie de suflet a Î.P.S. Sale, pe ierarhii Bisericilor Ortodoxe din Ardeal care participă la lucrările Sinodului mitropolitan.

— Primeşte pe monahia Eliseea Papacioc, stareţa Mânăstirii Cârţişoara.

— Primeşte pe monahia Vasilica Motica, stareţa Mânăstirii Predeal.

● **Joi, 24 IANUARIE** — prezidează lucrările Sinodului mitropolitan, întrunit la Mânăstirea Sâmbăta.

● **Joi, 31 IANUARIE** — acordă rangul de stavroforă maicii Heruvima Petraşcu de la Reşedinţa Eparhială cu ocazia împlinirii vârstei de 70 de ani şi a 50 de ani de monahism, în prezenţa P.S. Visarion Răşinăreanu, episcop-vicar şi a Permanenţei Consiliului Eparhial.

— A primit pe Pr. Şerban Dorin de la Penitenciarul Codlea, jud. Braşov.

Pr. VALENTIN SICOE
— Secretar eparhial —

Adunarea Eparhială a Arhiepiscopiei Sibiului

Potrivit rânduielilor statutare bisericeşti, Î.P.S. Mitropolit Dr. Antonie Plămădeală, în calitate de Preşedinte, a convocat Adunarea Eparhială a Arhiepiscopiei Sibiului în sesiunea anuală de lucru în ziua de 20 ianuarie 2002.

Ea a fost precedată de o şedinţă a Consiliului Eparhial. Şedinţa a avut loc la Reşedinţa Mitropolitană din Sibiu, sâmbătă, 19 ianuarie 2002.

Consiliului i-au fost prezentate Rapoartele de activitate pe anul 2001 şi anume:

Raportul Sectorului administrativ-bisericesc, întocmit şi susţinut de **P.C. pr. consilier Simion Săsăujan**; Raportul sectorului economic, întocmit şi susţinut de **P.C. arhid. consilier Ezechil Oancea**; Raportul sectorului cultural, întocmit şi susţinut de **P.S. Visarion Răşinăreanu**, Raportul sectorului juridic, întocmit şi susţinut de **arhid. prof. dr. Ioan N. Floca.** După prezentarea lor şi în urma discuţiilor purtate, rapoartele au fost promovate la cele 4 Comisii ale Adunării Eparhiale pentru a fi prezentate în plenul acesteia a doua zi. Consiliul Eparhial a rezolvat totodată şi alte probleme, cu caracter administrativ, bisericesc şi misionar.

A doua zi, duminică, 20 ianuarie a.c., împreună cu un sobor de preoţi şi diaconi, P.S. Visarion Răşinăreanu a oficiat Sf. Liturghie arhierească în Capela Mitropolitană din Sibiu.

A fost săvârşită apoi slujba de Te-Deum cu invocarea Sf. Duh.

În sala de şedinţă din noua Reşedinţă s-au desfăşurat apoi lucrările Adunării Eparhiale.

După rostirea rugăciunii „Împărate ceresc", se face apelul nominal al membrilor Adunării Eparhiale după care se trece la alegerea Secretariatului. Din încredinţarea Î.P.S. Mitropolit Antonie, P.S. Episcop-Vicar Visarion Răşinăreanu a deschis lucrările printr-o cuvântare în care, după ce a mulţumit lui Dumnezeu pentru tot ajutorul dat în viaţa şi activitatea Centrului nostru eparhial, a punctat cele mai importante aspecte ale vieţii bisericeşti din ţara noastră şi din Arhiepiscopia Sibiului în anul 2001.

Prea Sfinţia Sa a subliniat faptul că şi în decursul anului trecut, Centrul Eparhial şi întreaga preoţime din Arhiepiscopie au fost la înălţimea chemării lor şi şi-au adus un aport deosebit la buna desfăşurare a activităţii pastorale şi filantropice a Arhiepiscopiei Sibiului.

În continuare s-a trecut la prezentarea rapoartelor întocmite de către cele patru comisii menţionate mai sus şi anume:

Raportul sectorului economic, prezentat de dl. dr. Nicolae Suciu, care după ce a supus aprobării contul de execuţie bugetară pe anul 2001 precum şi bugetul veniturilor şi cheltuielilor pe anul 2002 a evidenţiat sursele de venituri, subvenţii de la stat, contribuţii benevole, etc., oprindu-se apoi asupra activităţii atelierului de lumânări, a librăriei eparhiale, a tipografiei diecezane, a caselor de odihnă ale Centrului, cât şi asupra altor activităţi cu caracter economic, etc.

Raportul sectorului canonico-juridic, raportor dl. avocat Ioan Morariu, care a scos în evidenţă activitatea desfăşurată pe plan juridic şi concretizată în diverse procese susţinute în anul 2001 pe planul redobândirii unor bunuri aparţinând Bisericii noastre, pe planul consultărilor juridice, precum şi pe planul cercetării şi soluţionării unor reclamaţii şi sesizări;

Raportul sectorului ad-tiv-bisericesc, raportor P.C. prot. Grigorie Cernea care a subliniat activitatea pastoral-misionară a I.P.S. Mitropolit Antonie şi a P.S. Visarion Răşinăreanu, lucrarea caritativ-socială şi filantropică în spitale, azile, penitenciare, orfelinate, precum şi în armată, colecta anuală a F.C.M. şi a Fondului Filantropic Eparhial, viaţa bisericească şi misionară din Arhiepiscopie.

Raportul sectorului cultural, raportor dl. dr. Vasile Iacob, din care reţinem aspecte legate de învăţământul teologic, unde s-a insistat asupra activităţii Facultăţii de Teologie „Andrei Şaguna" din Sibiu şi a celor două Seminarii Teologice Liceale din Braşov şi Făgăraş, a activităţii corpului profesoral şi a studenţilor teologi, apoi la predarea religiei în şcoli şi licee, a activităţii editoriale a Centrului Eparhial, a conferinţelor preoţeşti, precum şi asupra altor activităţi cu caracter cultural-bisericesc.

P.C. Arhim. Ilarion Urs, stareţul Mânăstirii Brâncoveanu, a prezentat un scurt raport asupra vieţii monahale din cuprinsul Arhiepiscopiei Sibiului.

Pe marginea, rapoartelor au luat cuvântul P.C. protopop onorar Luca Dănilă, P.C. arhid. prof. dr. Constantin Voicu, dl. dr. Suciu Nicolae, P.C. pr. prof. dr. Ilie Moldovan, P.C. pr. Codrea Corneliu, prof. dr. Ilie Crăciun, P.C. pr. Mircea Creţu, P.C. prot. Ioan Găban.

Cuvântul de încheiere a fost rostit de către P.S. Visarion Răşinăreanu, care a mulţumit tuturor ostenitorilor Centrului Eparhial şi de la Centrele protopopeşti pentru munca depusă în anul 2001, tuturor cucernicilor preoţi care şi-au înţeles chemarea, deputaţilor eparhiali pentru participarea la lucrări, făcând tuturor cele mai bune urări.

P.S. Sa a supus la vot cele patru referate, care au fost aprobate în unanimitate.

La agapa oficială de la Reşedinţa Mitropolitană a fost prezent I.P.S. Mitropolit Antonie, care a rostit un cuvânt adresat tuturor celor prezenţi, luând astfel sfârşit lucrările Adunării Eparhiale a Arhiepiscopiei Sibiului pe anul 2002.

PARTICIPANT

ITINERAR PASTORAL

Din încredinţarea şi cu binecuvântarea Î.P.S. Mitropolit Dr. ANTONIE PLĂMADEALA, P.S. Episcop-vicar VISARION RAŞINĂREANU a săvârşit următoarele:

● **15 IANUARIE 2002** — P.S. Sa a luat parte la ceremonia acordării titlului de dr. h. c. prof. Hartmut Raffler, vicepreşedinte al Companiei Siemens, ceremonie ce a avut loc în Aula Universităţii din Sibiu.

— Seara participă la programul lirico-artistic „La Steaua", închinat zilei de naştere a poetului Mihai Eminescu, desfăşurat la sediul Consiliului Judeţean Sibiu.

● **17 IANUARIE 2002** — P.S. Sa a săvârşit Sf. Liturghie arhierească la biserica Sf. Antonie din Sibiu, rostind cuvânt de învăţătură. P.C. pr. paroh Ioan Sârbu a fost hirotesit întru iconom.

— Slujeşte împreună cu Î.P.S. Andrei, arhiepiscopul Alba-Iuliei în Catedrală un Te-Deum cu prilejul zilei numelui Î.P.S. Mitropolit Antonie.

— Seara slujeşte Vecernia şi Acatistul Sf. Antonie în Catedrală.

● **19 IANUARIE 2002** — P.S. Sa a săvârşit Sf. Liturghie arhierească în Capela mitropolitană din Sibiu.

— Participă la lucrările Consiliului Eparhial Sibiu.

● **20 IANUARIE 2002** — P.S. Sa a săvârşit Sf. Liturghie arhierească în Capela mitropolitană şi slujba de Te-Deum cu prilejul începerii lucrărilor Adunării Eparhiale.

— Prezidează lucrările Adunării Eparhiale a Arhiepiscopiei Sibiului.

— Seara slujeşte Vecernia în Catedrală.

● **24 IANUARIE 2002** — P.S. Sa a participat la lucrările Sinodului mitropolitan desfăşurate la Mânăstirea Sâmbăta.

● **25 IANUARIE 2002** — P.S. Sa a săvârşit Vecernia şi Acatistul Maicii Domnului în Catedrală.

● **26 IANUARIE 2002** — P.S. Sa a săvârşit Sf. Liturghie în Capela mitropolitană.

● **27 IANUARIE 2002** — P.S. Sa a săvârşit Sf. Liturghie arhierească în biserica parohială din Bungard, prot. Sibiu (pr. paroh Mihai Iosu), rostind cuvânt de învăţătură.

— Seara slujeşte Vecernia în Catedrală.

● **28 IANUARIE 2002** — P.S. Sa a vizitat canonic Mânăstirea Sf. Treime din Orlat şi săvârşeşte acolo Vecernia.

● **29 IANUARIE 2002** — P.S. Sa a primit pe dl. Constantin Moraru preşedintele Consiliului Judeţean Sibiu.

● **30 IANUARIE 2002** — P.S. Sa a săvârşit Sf. Liturghie arhierească în Catedrala mitropolitană din Sibiu cu prilejul hramului Facultăţii de Teologie (Sf. Trei Ierarhi).

— Slujeşte şi predică la înmormântarea credincioasei Ana Popa din Tălmaciu.

— Seara săvârşeşte Vecernia în Catedrală.

● **31 IANUARIE 2002** — P.S. Sa a săvârşit slujba de binecuvântare a statuii savantului Herman Oberth, ridicată în oraş de municipalitatea sibiană.

● **1 FEBRUARIE 2002** — P.S. Sa a participat la inaugurarea unei expoziţii de icoane pe sticlă şi artizanat la Complexul Naţional Muzeal Astra, rostind o alocuţiune.

— Seara slujeşte Vecernia şi Litia în Catedrală.

● **2 FEBRUARIE 2002** — P.S. Sa a săvârşit Sf. Liturghie arhierească în biserica „Sf. Nicolae" din Mândra, prot. Sibiu, rostind cuvânt de învăţătură. P.C. pr. paroh Ioan Munteanu a fost hirotesit întru sachelar.

● **3 FEBRUARIE 2002** — P.S. Sa a săvârşit dumnezeiasca Liturghie în biserica mare din Orlat cu hramul Sf. Muc. Gheorghe, rostind un bogat cuvânt de învăţătură (pr. parohi Bot Radu şi Bogăţan Gheorghe).

— Seara slujeşte Vecernia în Catedrală.

● **5 FEBRUARIE 2002** — P.S. Sa a vizitat canonic Schitul Păltiniş precum şi biserica mare din Răşinari.

● **6 FEBRUARIE 2002** — P.S. Sa a vizitat canonic Mânăstirea Brâncoveanu, iar seara oficiază Vecernia şi Acatistul Mântuitorului în Catedrală.

● **7 FEBRUARIE 2002** — P.S. Sa a săvârşit Sf. Liturghie în Capela mitropolitană.

— A oficiat slujba de Te-Deum în Catedrală cu prilejul împlinirii a 20 de ani de la întronizarea Î.P.S. Mitropolit Antonie.

● **9 FEBRUARIE 2002** — P.S. Sa a săvârşit, cu binecuvântarea Î.P.S. Andrei al Alba Iuliei, Sf. Liturghie arhierească la Mânăstirea Râmeţ, jud. Alba.

— Seara participă la slujba Vecerniei în Catedrala din Sibiu şi rosteşte cuvânt de salut pentru membrii Oastei Domnului prezenţi la slujbă.

● **11 FEBRUARIE 2002** — P.S. Sa a prezidat examenul de capacitate pentru candidaţii din Arhiepiscopia Sibiului.

● **13 FEBRUARIE 2002** — P.S. Sa a participat la o seară culturală Caragiale organizată la Universitatea Lucian Blaga din Sibiu de Inspectoratul de Cultură Sibiu.

Arhidiacon VASILE AVRAM

PROGRAMARE DE CONCURS

În condiţiile obişnuite de concurs publicăm spre ocupare următoarele parohii vacante:

PROTOPOPIATUL ROMÂN FĂGĂRAŞ

— Seliştead — numiri
— Rotbav — numiri

PROTOPOPIATUL ORTODOX ROMÂN MEDIAŞ

— Alma Vii — numiri
— Prod — numiri

PROTOPOPIATUL ORTODOX ROMÂN AGNITA

— Apoş — numiri
— Şomartin — numiri
— Şulcău — numiri
— Răvăşel — numiri
— Zlagna — numiri
— Ţeline — numiri

PROTOPOPIATUL RUPEA

— Post preot Spital Rupea (examen concurs)
— Ticuşul Vechi — numiri

Candidaţii vor prezenta actul prin care dovedesc promovarea examenului de capacitate preoţească.

Nu se primesc cereri din alte Eparhii.

Termen de contestaţie 15 zile de la data numirii.

TERMEN DE CONCURS: 1 martie — 1 aprilie 2002.

† ANTONIE
Arhiepiscop şi Mitropolit

Pr. SIMION SĂSĂUJAN
Consilier ad-tiv bisericesc

● Semnalăm ● Semnalăm ●

● O carte despre *„Schimonahia Macaria, ajutătoarea celor în suferinţă"*, de Ghenadie Durasov, Editura Bunavestire, Bacău, 2001. Traducere din limba engleză de prof. Paul Bălan. Această lucrare apare cu binecuvântarea P.S. Galaction, Episcopul Alexandriei şi Teleormanului.

„Povestea unei sfinte pătimitoare, dintr-o ţară ce pătimeşte, vine ca o adiere înmiresmată şi înviorătoare. Paralizată de la vârsta de trei ani şi cu totul neajutorată în ultimii săi ani, schimonahia Macaria a fost unealta tămăduirii prin puterea lui Hristos pentru mii de suflete bolnave şi chinuite. Deşi slabă trupeşte, era plină de putere duhovnicească, născută din smerenie şi jertfire de sine, şi a purtat cu răbdare şi dragoste necazurile tuturor celor ce au venit să-i ceară ajutorul. Nevăzută şi neînsemnată pentru lume, ea este mare în Împărăţia Cerurilor, preaiubită pătimitoare a Maicii Domnului şi împreună-vorbitoare cu cei aflaţi în lăcaşurile cereşti!

Biografia de faţă, scrisă de un apropiat şi credincios martor ocular al nevoinţelor ei, zugrăveşte vedeniile sfintei femei asupra Raiului şi iadului, slava şi suferinţa ei, oferindu-ne o străvedere a veacului viitor."

A fost o pătimitoare încă din fragedă copilărie, dar având darul lui Dumnezeu a biruit totul. Merită să fie citită cartea aceasta plină de miracolele unei sfinte femei dăruită cu harul lui Hristos.

★

● Tot la Editura Bunavestire, a apărut şi cartea *Sfântul Grigorie Palama Aghioritul*, de Hierotheos Mitropolit de Nafpaktos, traducerea aparţine profesorului Paul Bălan, Bacău, 2000, 415 p.

Această carte ne vorbeşte despre viaţa Sfântului Grigorie Palama din Sfântul Munte Athos. Vorbeşte despre post, priveghere şi rugăciune, apoi despre esenţa monahismului ortodox. Pentru dânsul Maica Domnului era apărătoarea Muntelui Athos. Scrie apoi despre „Tomul Aghioritic", despre unirea omului cu Dumnezeu, despre îndumnezeirea trupului şi despre sfinţii plini de experienţă duhovnicească. Mai scrie apoi despre contemplarea lui Dumnezeu pe Munte, şi despre calea spre îndumnezeire.

E o carte de mare creaţie, datorită unui ierarh ortodox. Teologia mistică nu se poate concepe fără Sfântul Grigorie Palama Aghioritul.

★

● Semnalăm revista Facultăţii de Teologie Ortodoxă Arad *„Teologia"*, Editura Universităţii „Aurel Vlaicu" Arad, Anul IV, Nr. 3—4, 2001, 228 p.

Este revista Facultăţii de Teologie, care are drept preşedinte pe P.S. Timotei, Episcopul Aradului, iar redactor responsabil pe P.C. pr. conf. univ. dr. Ioan Tulcan, decanul Facultăţii de Teologie şi secretar de redacţie pe Diac. lect. univ. dr. Mihai Săsăujan.

Are printre altele un studiu al Ierom. lect. drd. Agapie Corbu despre Inspiraţia biblică în scrierile Sfântului Grigorie de Nyssa. Eugen Glüch scrie despre: Frământări legate de scaunul episcopal al Aradului în anii 1838—1853. Găsim şi alte multe studii teologice importante. Mai notăm spre exemplu articolul d-lui asist. dr. Marius Telea: Spiritualitatea creştină în lumina tratatului „Despre viaţa lui Moise sau despre desăvârşirea cea după virtute" al Sfântului Grigorie de Nyssa.

Are la sfârşit mai multe ştiri din lumea creştină. O recomandăm spre citire şi meditaţie.

★

● *Părintele duhovnicesc şi gnoza creştină după avva Evagrie Ponticul*, de Ieromonah Gabriel Bunge, traducere de P.C. diac. Ioan I. Ică jr., Editura Deisis, Sibiu, 2000, 271 p.

Această carte tratează în adâncime despre gnoza creştină.

„Plecând de la personalitatea duhovnicească şi scrierile avvei Evagrie Ponticul, precum şi de la spiritualitatea monahismului egiptean din secolul IV, părintele Gabriel Bunge abordează în cartea de faţă, una din temele cele mai delicate şi profunde ale vieţii creştine în general care cunoaşte o arzătoare actualitate. Într-un moment în care sensul autentic al paternităţii este contestat violent sau paşnic de revolta nihilistă a veacului sau e denaturat de abuzuri şi imitaţii perverse în figurile suspecte a tot felul de guru şi pseudo-lideri spirituali, cartea părintelui Gabriel ne oferă în oglinda patristică portretul adevăratului părinte duhovnicesc: om al rugăciunii şi blândeţii, acesta e cunoscătorul şi transmiţătorul unei experienţe personale a misterului Revelaţiei creştine pe temeiul sigur al dogmelor şi vieţii Bisericii. Înfiat şi născut din Dumnezeu prin Duhul Sfânt, credinciosul povăţuit de un părinte duhovnicesc experimentat e călăuzit spre adevărata gnoză creştină, care nu este decât cunoaşterea experimentală în rugăciune a Tainei Sfintei Treimi. Dincolo de orice ezoterism şi elitism, dincolo de orgoliul şi arbitrarul exaltat al gnosticismelor, gnoza creştină autentică e o pedagogie mistagogică indispensabilă. Nedespărţită de blândeţe şi smerenie, ea culminează în comuniunea interpersonală mistică a credinciosului înfiat cu Paternitatea divină supremă".

Cartea se citeşte cu folos şi poate fi utilă creştinilor de rând, interesaţi să descifreze tainele care ne înconjoară.

ANTONIE P.

ARTICOLELE ŞI CORESPONDENŢA se adresează REDACŢIEI Telegrafului Român Sibiu, Str. Mitropoliei nr. 35. Articolele nepublicate nu se înapoiază.

Tiparul Tipografiei Eparhiale Sibiu

COMITETUL DE REDACŢIE: **Dr. Antonie Plămădeală**, Mitropolitul Ardealului — preşedinte; **P.S. Visarion Răşinăreanu** - episcop-vicar, — vicepreşedinte; **Pr. prof. Dr. Dumitru Abrudan** — redactor responsabil; **Pr. prof. Dr. Mircea Păcurariu.**

I.S.S.N. 1223-8392

Abonamentul pe un an: 85 000 lei. Cont nr. 2511.1-61.1/ROL B.C.R. Sibiu. Pentru cititorii de peste hotare costul unui abonament anual este de 25 dolari S.U.A. (cont nr. 2.11.1.-61.15 U.S.D.) sau echivalentul în altă valută, B.C.S.A., Sucursala Sibiu.